

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ**

Hazırlayan: Yavuz KARADUMAN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YIKILMAZ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

İĞDIR/2022

Her Hakkı Saklıdır

T.C.
İĞDIR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜEĞİTİMENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ**

Hazırlayan
Yavuz KARADUMAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YIKILMAZ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

İĞDIR/2022

TAAHHÜTNAME

“Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.”

Yavuz KARADUMAN

ÖZET

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

KARADUMAN, Yavuz

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YIKILMAZ

Ekim 2022, 58 Sayfa

Çalışmamızdan maksat, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında etkili olan demografik faktörlerin araştırılmasıdır. Spora olan yaklaşımlarını, cinsiyet, yaş, spor lisansı durumları, okulda spor tesisi durumu, annenin ve babanın eğitim durumları, aile gelir durumu, kardeş sayıları gibi durumların beden eğitimi dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri araştırılmıştır. İlgili merkezinde bulunan çeşitli liselerde eğitim ve öğretime devam eden 600 öğrenciden 554 öğrencinin anket verileri değerlendirmeye alınmıştır. Anket olarak Mehmet Güçlü, Mehmet Güllü'nün geliştirdiği "Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Veri analizlerinde SPSS v.23 programı kullanılarak yapılan İstatistiksel analizlerde bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. "Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum" ölçeğinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .923 olarak ölçülmüş ve yüksek düzeyde bir güvenilirliğe sahip olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda Bağımsız gruplar t-testi sonucuna göre; "Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum" ölçeğinin toplam puanında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; "Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum" ölçeğinin toplam puanında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu, 13, 14 ve 15 yaşındaki öğrenciler 16 ve 17 yaşındaki öğrencilere nispeten tutum düzeyleri daha yüksektir. Sınıf düzeyi değişkenine göre "Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum" ölçümünde anlamlı bir farklılık elde edilmiş, 9. ve 10. sınıflardaki öğrenciler 11. sınıf öğrencilerine oranla tutum düzeyleri daha yüksek olduğu görülmüştür. Kardeş sayısı değişkeni, sporcu lisansı olma durumu değişkeni, okulda spor tesisi bulunma durumu değişkeni, annenin ve babanın eğitim durumu değişkeni ve aile gelir durumu değişkenlerine göre "Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum" a yönelik anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi, lise, öğrenci, tutum.

ABSTRACT

EXAMINATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TO PHYSICAL EDUCATION ACCORDING TO SOME VARIABLES

KARADUMAN, Yavuz

Master's Thesis

Physical Education and Sports Department

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Ahmet YIKILMAZ

Ekim 2022, 58 Pages

The aim of our study is to investigate the demographic factors affecting students' attitudes towards physical education. The effects of attitudes towards sports such as gender, age, sports license status, sports facility status at school, parents' educational status, family income status, number of siblings on attitudes towards physical education class were investigated. The survey data of 554 out of 600 students who continue their education and training at various high schools in the center of Iğdir are as follows: evaluated. As The "Physical Education Course Attitude Scale" questionnaire developed by Mehmet Güllü and Mehmet Güllü was used. SPSS v for data analysis. independent groups t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were used for statistical analysis using the 23 program. The Cronbach Alpha reliability coefficient of the "Attitude towards Physical Education Course" scale was measured as the reliability coefficient. 0.923 and was found to have a high level of reliability

As a result of this research, according to the result of the Independent groups t-test; A significant difference was found in the total score of the "Attitude to Physical Education Course" scale compared to the gender variable. According to the results of one-way analysis of variance (ANOVA); There is a significant difference in the total score of the "Attitude to Physical Education Lesson" scale compared to the age variable, 13,14 and 15-year-old students have relatively higher attitude levels than 16 and 17-year-old students. According to the class level variable, a significant difference was obtained in the measurement of "Attitude to Physical Education Class", 9. and 10. students in grades 11. attitude levels were found to be higher compared to the class students. According to the number of siblings variable, athlete license status variable, sports facility availability variable at school, mother's and father's education status variable and family income status variables, no significant difference was found for "Attitude towards Physical Education Class".

Keywords: Physical education, high school, student, attitude.

TEŞEKKÜR

Çalışmalarında her daim ulaşabildiğim, bana bilimsel veriler eşliğinde destek olan, yol gösteren mütevazı ve sabırlı kişiliğiyle örnek aldığım çok kıymetli danışman hocam Iğdır Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokul Dr. Öğr. Üyesi Sayın Ahmet YIKILMAZ’a çok teşekkür ederim.

Yaptığım tüm çalışmalarda benden desteğini esirgemeyen, sürekli moral ve motivasyonumu yüksek tutan sevgili eşime, veri toplama sürecinde yardımcı olan kardeşim Tekin KARADUMAN’a liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmeni arkadaşlarıma ve emeği geçen okul idaresi çalışanlarına, araştırmam esnasında yardımlarını esirgemeyen öğretim görevlisi Sayın Yunus TUNÇ hocama teşekkür ederim.

Yavuz KARADUMAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER VE KISATMALAR.....	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi ve Problem Durumu	2
1.3. Varsayımlar	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Tanımlar	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Eğitim	5
2.1.1. Formal Eğitim.....	5
2.1.1.1. Örgün Eğitim	6
2.1.1.2. Yaygın eğitim.....	6
2.1.2. İnfomal Eğitim	6
2.2. Beden Eğitimi.....	7
2.3. Beden Eğitiminin Amacı	8
2.4. Beden Eğitiminin Gelişime olan Etkileri	14
2.4.1. Pisko-Sosyal Gelişim.....	14
2.4.2. Piskomotor Gelişim	15
2.4.3. Fiziksel Gelişim	16
2.4.5. Zihinsel Gelişim.....	17
2.5. Orta Öğretimde Yaş Guruplarına Göre Gelişim Özellikleri	18
2.6. Beden Eğitimi Öğretmeni ve Özellikleri.....	22

2.7.Tutum	24
2.8.Tutumun Temel Öğeleri	25
2.8.1. Duygusal Öğe	26
2.8.2 Bilişsel öğe	26
2.8.3. Davranışsal öğe.....	26
2.9. Tutum Ölçekleri	27
2.10. Beden Eğitimi ve Tutum	27
3. MATERYAL VE METOT	29
3.1.Araştırmanın Modeli	29
3.2. Evren ve Örneklem.....	29
3.3. Veri Toplama Araçları.....	31
3.4. Verilerin Toplaması.....	32
3.5. Toplanan Verilerin Analizi.....	33
4.BULGULAR veTARTIŞMA.....	34
4.1. Bulgular	34
4.2.Tartışma.....	39
5. SONUÇ VEÖNERİLER.....	43
KAYNAKÇA	46
EKLER.....	51
ÖZGEÇMİŞ.....	59

SİMGELER VE KISATMALAR

Simgeler

%.....	Yüzde
SS.....	StandartSapma
X.....	AritmetikOrtalama

Kısaltmalar

ARK.....	Arkadaşları
BEDTÖ.....	Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği
HEM.....	Halk Eğitim Merkezi
MEB.....	Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS.....	Statistical Package for Social Sciences
TD.....	Tebliğler Dergisi
TDK.....	Türk Dil Kurumu
VD.....	Ve diğerleri

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 2.1. Anadolu Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi	10
Tablo 2.2. Anadolu Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (hazırlık sınıfı)	10
Tablo 2.3. Sosyal Bilimler Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi	10
Tablo 2.4. Fen Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi	11
Tablo 2.5. Güzel Sanatlar Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (Müzik)	11
Tablo 2.6. Güzel Sanatlar Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (Türk Halk Müziği)	12
Tablo 2.7. Güzel Sanatlar Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (Türk Sanat Müziği)	12
Tablo 2.8. Güzel Sanatlar Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (Görsel Sanatlar)	13
Tablo 2.9. Spor Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi	13
Tablo 2.10. İmam Hatip Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi	13
Tablo 3.1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları	29
Tablo 3.2. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı	32
Tablo 3.3. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	32
Tablo 3.4. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Normallik Testi Sonuçları	33
Tablo 4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları	34
Tablo 4.2. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	34
Tablo 4.3. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	35

Tablo 4.4. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	36
Tablo 4.5. Lisanslı Olma Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları.....	36
Tablo 4.6. Okulda Spor Tesis Bulunma Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları	37
Tablo 4.7. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	37
Tablo 4.8. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	38
Tablo 4.9. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	39

1. GİRİŞ

İnsanları diğer canlılardan ayıran unsurlardan birisi öğrenme yeteneğine sahip olmasıdır. Doğumdan başlayan bu süreç İnsanda öğrenme çevre etkileşimi, olgunlaşma durumuna bağlı olarak ihtiyaçlar neticesinde çeşitli şekillerde meydana gelebilir. Bireyler bazen kendi kendine bezende yardım alarak öğrenirler. Eğitim şekillendirmek, düzene koymak, adam etmek, insanı hayvanlaştırmaktan kurtarıp insanlaştırmak ve insan olmanın önemini öğretmek olarak tanımlanacağı gibi; Türkçede “*eğmek*” mastarından veya “*eğ*” emir kipinden türetilmiştir. Atatürk ‘Eğitimdir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da milleti esaret ve sefaletle terk eder’ sözünü toplumların gelişmesinde ve ilerlemesinde ne kadar öneme sahip olduğunu gösterir. (Özkan, 2017). Bir milletin eğitim düzeyi ekonomiyi sosyal ve kültürel hayatı derinden etkiler. Eğitimin amacı, yüksek bilgili hem evrensel hem de bireysel kültüre sahip, toplumu sağlıklı bireyler yetiştirmektir. Eğitim toplumsal değişimin ve dönüşümün sebepleri arasında olması münasebetiyle diğer sistemlerden önce değişime ayak sağlaması gerekir. Ülkelerin refah ve mutluluk seviyesi ülke insanların kaliteli süreklilik arz eden bir eğitim almaları, bu yolla kazandıkları bilgi ve becerilerini ekonominin büyümesine sunacakları katkıya bağlıdır. Bundandır ki verimliliğin çoğalmasında ve sosyo-ekonomik gücün artmasında en önemli unsur toplumun eğitim düzeyidir (Çakmak, 2008).

Beden eğitimi kişinin ruh, beden sağlığını, beden becerilerini artırmaya doğru, etraftaki imkanlar ve iştirak edenlerin tutumlarına bağlı farklılık gösteren değişken kurallar çerçevesinde jimnastiğe, oyuna, spora dönük egzersiz ve çalışma alanlarını geniş bir şekilde kapsayan etkinliklerdir. (Tunçel, 2006a). Beden eğitimi insanların ruhen, zihnen ve fiziksel olarak gelişmelerinde destek olan, en az yorgunlukta en fazla yarar sağlayan spor, oyun ve jimnastik etkinliklerini kapsayan ilimdir. (Keskin, 2015).

İnsan davranışlarını edindikleri tutumları sayesinde şekillendirmektedir. Bu sebepten ötürü insanların olumlu ve olumsuz tutum göstermeleri önem arz etmektedir. Kişilerin ortaöğretimde beden eğitimi dersine karşı olumlu olmayan tutum geliştirmesi, daha sonra ki yaşantısında beden eğitimi ve spora ilişkin tutumunu olumsuz yönde etkileyebilir. Beden eğitimi öğretmeni öğrenciyle daha yakın iletişim kurup öğrencisinin

bu derse olumlu tutum takınması için etkili rol model olması, öğrenciler açısından olumlu tutum geliştirmesi önemlidir. İnsan yaşamında bedensel aktivitelerin önemli bir kısım olduğu, fiziksel etkinliklerin örgün eğitimde yer kapladığı kabul edilmiş bilimsel olarak kabullenilmiştir. Beden eğitimi dersi dünya genelinde statüsü ve önemi sorgulanmaktadır. Bu derse ayrılan zaman diliminin azalması, diğer derslerin beden eğitimi alanına ihlal ve dersin kalitesine yönelik müdahale olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum fiziksel sağlığı tehlikeye sokan, yaşamsal işlevlerini yerine getiremeyen, fiziksel uygunluğu yetersiz bireylerin ortaya çıkmasında önemli rol oynamakla birlikte obezite ve hastalıkların artmasına, erken ölümlerin görülmesine sebep olmaktadır (Alparslan, 2008a).

Araştırmalar tarandığı zaman lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları konusunda birçok akademik çalışmaya ulaşılmaktadır. Ulaşılan bu çalışmalar incelendiğinde İğdır evreninde bu çalışmayla alakalı bir tez çalışmasına rastlanmamıştır. Çalışmamızın diğer evren örnekleriyle uyum olup olmadığı önem arzeden bir konu olduğu düşünülmüş, çalışmamızın daha derinlemesine yapılması, bundan sonraki araştırmalarda yarar sağlayacağı kanısına varılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmamızın maksadı ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını bazı değişkenlere göre incelemektir. Geleceğimizin teminatı olan öğrencilerimizi bilişsel, bedensel, sosyal, duygusal taraflarıyla bir bütünlük içerisinde yetiştirmek günümüz eğitim anlayışının vazgeçilmez temelini oluşturmaktadır. Sanatsal, sportif aktiviteler toplumların gelişip ilerlemelerinde, muhasır medeniyet seviyelerine ulaşmalarındaki kültürlerin tanınmasında oldukça önemlidir. Bu bağlamda sportif ve sanatsal faaliyetlerin fertleri geliştiren önemli özellikleri bulunmaktadır. Buna bağlı olarak eğitim sisteminin yegâne bir parçası olarak düşünülen beden eğitimi ve sportif çalışmaların, kişiyi kazandırılması gereken nihai hedeflerden birisi olarak spora olan olumlu tutumlarını güçlendirmek, geliştirmek ve diğer derslere de olumlu yönde katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi ve Problem Durumu

Beden eğitimi ve spor dersieğitim programımızın önemli bir tarafını oluşturur. Beden eğitimi ve spor dersi okuldaki bireylerin gelişim özelliklerini göz önünde

tutarakkişisel ve toplumsal açıdan mutlu, sağlıklı, terbiyeli, özgüvenli, dengeli ve kendisiyle barışık bir kişilik geliştirmelerine katkı sağlar. Beden eğitimi ve spor derslerinde kişiye verilmesi hedeflenen özellikler; bilgi, yetenek, hareket ve alışkanlıkların tümünün değerlendirmeye alınması gereklidir. Ayrıca, öğrencinin sağlıkbakımından önemi değerlendirildiğinde beden eğitimi ve spor derslerine gereken önemin verilmemesi kişilerde özellikle fiziksel sağlığı tehlikeye düşürmenin yanı sıra kişilerin yaşamdaki hareketlerini tamamlamada güçlüklerle karşılaşmalarına sebebiyet vermektedir. Bu sorunlar çocuklarda ve gençlerde fiziksel uygunluk düzeylerinin düşük olmasına yanı sıra, hareketsizliğe bağlı olarak obezitede artışın, çeşitli hastalıkların ve erken ölümlerin görülmesine sebep olmaktadır. Bu durum sağlık sektörüne yük getirmenin yanı sıra önemli ekonomik kayıplara da yol açmaktadır.

Ortaöğretimde eğitim-öğretim gören bireylerin beden eğitimi ve spor dersine olantavırlarının geliştirilmesi, bu dersteki kazanımlarının ve derse olan isteklerinin artırılması elzem bir durumdur. Lise öğrencilerinin beden eğitimindeki tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi; cinsiyet değişkenine, babalarının eğitim düzeylerine, annelerinin eğitim düzeylerine, ailenin gelir durumu, çocukluklarının sporcu lisans durumlarına, kardeş sayılarına göre ve okul spor tesisi durumuna göre anlamlı farklılıkların olup olmadığına bakmak. Okuldaki bireylerin beden eğitiminde hangi tutumları takındığı, bu durumu etkileyen unsurların neler olduğunun belirlenmesi ve olumsuzluk içeren tutumların sebeplerinin yok edilmesi son derece önem arz eder. Bireylerin beden eğitimi dersindeki elde etmiş oldukları bilgi, beceri ve deneyimleri sayesinde sağlıklarının koruması ve geliştirmesi hayat boyu spor ve sağlıklı yaşam alışkanlığı kazanması için büyük önem arz etmektedir.

1.3. Varsayımlar

Araştırmamızda farklı ortaöğretim öğrencilerin demografik bilgiler formundaki soruları ve 35 maddeden oluşan beden eğitim tutum ölçeği (BEDTÖ) anketini doğru bir şekilde içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmadaki sınırlılıklar şöyle belirtilmiştir;

1. Bu araştırmaya ortaöğretim öğrencilerinden 9, 10, 11, 12'nci sınıfların katılımı ile sınırlı tutulmuştur.

2. Bu araştırmaya lise öğrencilerinden 13,14, 15, 16, 17,18 yaş baremindeki kişilerin katılımıyla sınırlı tutulmuştur.

3. Bu araştırmamız Iğdır evrenindeki merkez ortaöğretim okullarında 2021-2022 yılında eğitim ve öğretim gören 600 kız ve erkek öğrenci katılımıyla sınırlı tutulmuştur.

4. Araştırmamızda 2009 yılındaki Mehmet Güllü ve Mehmet Güçlü'nün geliştirdikleri ve 35 maddeden ibaret "Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" ve 9 maddeden oluşan demografik özellikler formuna verilen cevaplar ile sınırlı tutulmuştur.

1.5.Tanımlar

Eğitim: Eğitim, "İnsan ögesinden başlamak üzere tüm toplumun gelişmesini, yetişmesini, belli bir amaç doğrultusunda hareket etmesini sağlayan yetiştirme, geliştirme ve etkileme etkinlikleridir" (Başer, 2009).

Beden eğitimi: Türk Dil Kurumu (TDK)1981: 236) Eğitim Terimleri Sözlüğünde beden eğitimi şöyle tanımlanır: "Bireyin, beden, ruhen ve fikren gelişimi sağlamak, günlük yaşama ve iş yaşamının koşullarına hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacıyla yapılan düzenli ve metotlu çalışmaların tümüne beden eğitimi denir."

Tutum: Herhangi bir fikre, nesneye veya insana yönelik müspet veya menfi yönde gelişen tepkisel eğilimin duygu seviyesi olarak tanımlamak mümkündür (Alparslan, 2008b).

Orta öğretim: Eğitim sistemimizin müfredatına uygun olarak belirlenen 14 - 18 yaşlarındaki öğrencilerin genel, mesleki ve teknik bölümlerinde eğitimin ve öğretimin gerçekleşmesinin sağlandığı kurumdur.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitim

Eğitim en kapsamlı manasıyla bireyleri belli amaçlar doğrultusunda yetiştirmektir. Bu yetiştirme sürecinden geçen bireylerin kişiliği değişir. Edinilen bu değişim bilgi, beceri, tutum ve değerler vasıtasıyla ortaya çıkar. Eğitimin en önemli ögesini okullar oluşturur. Bunun dışında insanları bir mesleğe hazırlamak hayata uyum sağlamalarını basitleştirmek amacıyla okulun dışında da eğitim sunan kurumlar mevcuttur. Eğitim birçok yerde, ailede, camide, iş yerinde, asker ocağında kısacası insan topluluğunun oluşturduğu değişik guruplarda da meydana gelir. Eğitim en geniş anlamıyla toplum içinde “kültürleme” sürecinin bir kısmıdır. Kültürlenmenin bir amaca bağlı olarak yapılan kısmına eğitim denir. Bu sebepten eğitim kısıtlı kültürlenme süreci de denmektedir. Yaşam içinde kasıtlı olarak kültürlenmenin dışında kendiliğinden meydana gelen öğrenmelerinde büyük rolü vardır. İnsanlar değerlerinin, becerilerinin ve kişilik özelliklerinin bazı kısımlarını bu şekilde kazanır. Eğitimciler göre kültürlenmenin bir bölümü amaçlı “formal” bir bölümü ise “informal” eğitim diye nitelendirilir (Fidan, 2012a).

Yapılan tanımlar çerçevesinde eğitimle ilgili şunlar söylenebilir;

- Eğitim tüm yaşam boyunca devam eder.
- Eğitim kişide istendik davranışları elde etmek olmalıdır.
- Eğitim her ortamda gerçekleşebilir.
- Eğitim insanları hayata hazırlamaya yönelik olmalıdır.
- Eğitim plansal ve programsal olduğu gibi (formal), geliş güzel (informal) olarak da yapılabilir.

2.1.1. Formal Eğitim

Formal eğitim hedeflidir; planlı olarak önceden hazırlanan bir program içinde öğretim yoluyla yapılır. Eğitimin öğretmen tarafından planlandığı, uygulandığı bir süreç içinde takip edilir. Okullarda formal olarak yapılan eğitim başından sonuna kadar kendine ait bir çevre içinde planlı bir şekilde yürütülür. Bu sürecin başlangıcında ve bitişinde yapılan eğitim değerlendirmeye tabi tutulur. Okul dışında kişileri endüstride, tarımda ve hizmet alanlarında iş kollarına hazır hale getirmek, meslekte yenilikleri öğrenmelerini ve ilerlemelerini gerçekleştirmek amacıyla HEM’de açılan kurslar,

orduda asker yetiştirme, öğretim etkinlikleri kapsamında formal olarak yapılır. Ülkemizde binlerce birey her sene bu şekilde amaçlı, planlı ama kısa sürede bu bilgi, beceri, tutum ve değerleri edinmektedirler. Okulların dışındaki bu formal eğitimin farkı, öğrencilerin belirli yaş guruplarına göre kısa süreliğine belli konularda sınırlandırılarak ihtiyaca göre yapılmasıdır. Formal eğitim ülkemizde örgün ve yaygın olarak iki kısımda sisteme dahil edilmiştir (Fidan, 2012b).

Sonuç olarak Formal eğitim için şunlar söylenebilir;

- Eğitim belli bir plan ve program çerçevesinde yapılır.
- Eğitimin yeri ve zamanı bellidir.
- Eğitimin en önemli amacı istendik davranışlar kazandırmaktır.
- Eğitimin sonunda bir değerlendirme yapılır.

2.1.1.1. Örgün Eğitim

Belli bir plan ve program çerçevesinde belli yaş ve guruplara bir amaç doğrultusunda okullarda düzenli olarak eğitim verilir. Milli eğitim kurumları, yüksek öğretim kurumlarını kapsamaktadır.

2.1.1.2. Yaygın eğitim

Herhangi bir yaş sınırı yoktur. İhtiyaca göre bu eğitimler verilebilir. Daha çok bireyin amaçları ön plandadır. Örnek olarak, dershaneler, özel kurs merkezleri, hizmet içi eğitim kursları, özel güvenlik merkezleri, açık öğretim lise, açık öğretim ortaokulu, vb. yerlerde yaygın eğitimler yapılır.

2.1.2. İnfomal Eğitim

Yaşamın içinde kendiliğinden meydana gelen bu sürece “infomal” eğitim denir. Belirli bir amaca ve plana bağlı kalmadan gelişigüzel olur. Birey gurup içerisinde farkında olmadan karşılaştığı kişilerle etkileşerek yeni bilgiler elde eder. Genç bireyler gurup içinde arkadaşlarıyla etkileşim yaparken, çocuklar birbirleriyle oynarken, iş birliği, dayanışma, kurallara uyum sağlama gibi değer yargılarını benimseyerek toplum haline gelirler ve bu öğrenme hayatın içerisinde kendiliğinden ailelerde, iş yerlerinde, okulda, televizyon önünde gerçekleşir. İnfomal eğitim süresince bireyler istenmedik ve kötü alışkanlıklarda edinir. Sigara kullanmak, kopya çekmek örneklerdendir (Fidan, 2012c).

Bu bağlamda informal eğitim için genel olarak şunlar söylenebilir;

- Eğitim kendiliğinden meydana gelir.
- Eğitimde zaman ve mekân belli değildir.
- Eğitim olumlu ya da olumsuz olabilir.
- Belli bir plan ve amaca göre yapılmaz.

2.2.Beden Eğitimi

Bireyin genel olarak fiziksel olarak gelişimini sağlayan, bununla beraber sosyal, zihinsel ve bilişsel gelişimini desteklemek için yapılan bedensel etkinliklerdir. Beden eğitimi dersi öğrencilerin gelişimine katkı sağlayan eğitim sisteminin önemli bir parçasıdır. Bu sebeple tüm eğitim kademeleri içerisinde sistemli bir şekilde beden eğitimi dersinin uygulamaya konması belirtilmektedir (Ünlü ve Aydos, 2007).

Atatürk'ün ilke ve inkılâpları doğrultusunda Milli Eğitimin Temel Kanunu kapsamında, Türk Milli Eğitiminin temel hedefleri ve Anayasal çerçevede, gelişim nitelikleri dikkate alınan öğrencilerin; kişisel ve toplumsal bakımdan sağlık, mutluluk, ahlak ve kişilik düzeyi dengeli olan, verimli, üretken, manevi kültür değerlerine sahip demokratik bireyler olarak yetiştirilmesi genel olarak hedeflenmiştir. Beden eğitiminin önemi burada açık bir şekilde öğrencilerin olumlu davranışlarına katkı sağladığı ortaya konmuştur (Yağcı, 2012b).

Beden eğitimi kişinin bedensel hareket yoluyla ruhsal, fiziksel ve sosyal beceriler kazanım elde ettiğizaman zarfıdır (Yamaner, 2002). Bireyin bedensel hareketlere katılmasıyla davranışlarında bilinçli olarak beden eğitimi amaçlarına uygun bilişsel, sosyal ve ruhsal olarak bir değişim ortaya çıkartma sürecidir (Tamer ve Pulur, 2001a).

Yapılan bu çalışmalar ışığında beden eğitimi; bireyin zihinsel, fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak gelişmesini sağlayan, sağlıklı ve güçlü bir yapıya kavuşmasının yolunu açan, aynı zamanda verimini, mutluluğunu, manevi ve kültürel değerlerinin seviyesini artıran, toplumsal uyuma destekleyen etkinliklere beden eğitimi diyebiliriz.

2.3. Beden Eğitiminin Amacı

Beden eğitiminin amacı; öğrencileri bilişsel, duygusal ve piskomotor açıdan istenilen düzeye getirmektir. Beden eğitimi öğretmenleri verimli öğrenmeyi yüksek düzeye getirmek için, hangi hedefin daha çok öğrenci için sonuç vereceğini ortaya çıkarmak zorundadır. Öğretmenler için en önemli noktalardan birisi uygun hedefleri belirleyip seçmek olması gerekirken maalesef en çok göz ardı edilen kısımlardan biri oluyor. Öğretmenlerin almış oldukları kararlar, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersindeki kazanımlarını Önemli oranda etkiliyor. Yapılan derslerde beden eğitimi öğretmenin hedeflemesi önemli olan üç amacı vardır. Bunlar ilki bilişsel amaç olup öncelikle öğrencinin etkinlikte ne tür bilgiye ihtiyaç duyacağını, kabiliyetlerini geliştirmek için beceri mekanizmalarında neyi öğrenmeyi gerektiğini ve derse katılımın aktif olması için hangi kritik oyun stratejilerine ihtiyaç olduğunu ders öğretmenin karar vermesi gerekir. İkinci olarak sosyal amaçtır. Sosyal amaçta öğretmenler öğrencilerde hangi sosyal (destekleme, işbirliği, dönüt vb.) beceriyi geliştireceğine karar verip ona göre grup çalışmalarında uygulama yapmalıdır. Son olarak da piskomotor amaçtır. Ders öğretmenleri sürat, çeviklik, koordinasyon, denge ve kuvvet gibi temel motorsal performansa dayalı becerilere öğrencileri katmaları ve çalışmalara dahil olmaları konusunda karar almaları gerekir (Tunçel, 2006b).

Ayrıca MEB Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı özel amaçlarına bakıldığında öğrencilerin;

- Türkiye’de ve tüm dünyada sporla ilgili tarihi süreçler konusunda bilgili olması,
- Bedensel aktivitelere katılarak bilgi, beceri ve hareket yeteneklerini ilerletmesi ve bu kazanımlarını sürekli hale getirmesi,
- Spor tarihimizde başarı sağlamış Türk sporcuları bilmesi,
- Sportif yolla spor kültürünü kazanması, spora ait beceri, bilgi ve kuralları uygulaması aynı zamanda bu kazanımları yaşamında doru yönde kullanabilmesi,
- Özel eğitim ve engelli bireylerinin fiziksel, duygusal ve sosyal olarak sportif faaliyetlerin gelişime olan katkılarının ve önemiyetinin farkında olması,
- Kurtuluş günlerinin ve milli bayramların önemini, anlamını benimsemesi ve istekli bir şekilde kutlama ve törenlere iştirak etmesi,

- Atatürk ve Türk düşünürlerinin beden eğitimi ve spora olan fikirlerini içselleştirmesi,
- Spor bilinci yüksek ve sosyal bireyler olması için spor organizasyonlarına katılımın sağlanması,
- Etkin bir biçimde düzenli katılımıla sağlığı kuvvetlendirici bilgi ve becerileri yaşamında ve gelişiminde kişisel olarak kullanabilmesi,
- Fiziksel ve ruh sağlığını kötü yönde etkileyen bağımlılıklardan ve alışkanlıklarından uzak durması,
- Diğer bireylerin de varlığını kabullenerek bireylere karşı her daim saygılı, dürüst davranışta bulunması ve bu durumu alışkanlık edinmesi,
- Spor konusunda çalışmalarda bulunan meslek gurupları ile ilgili bilgileri olmaları amaçlanmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılması amaçlanan kabiliyetler aşağıda sunulmuştur.

- Ritim.
- Kuvvet.
- Koordinasyon
- Hareketlilik.
- Esneklik.
- Çabukluk.
- Dayanıklılık (MEB, 2018).

Ortaöğretim kurumlarında okul türlerine göre zorunlu olarak okutulan Beden Eğitimi ve Spor Dersi haftalık ders çizelgesi (MEB, 2018).

Tablo 2.1. Anadolu Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi

“ANADOLULİSESİ”					
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERSLER		9.	10.	11.	12.
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF
ORTAK DERSLER	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	2

Tablo 2.2. Anadolu Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (hazırlık sınıfı)

“HAZIRLIK SINIFI BULUNAN ANADOLULİSESİ”					
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERSLER	HAZIRLIK SINIFI	9.	10.	11.	12.
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	2	2

Tablo 2.3. Sosyal Bilimler Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi

“SOSYALBİLİMLERLİSESİ”						
HAFTALIKDERSÇİZELGESİ						
DERSLER		HAZIRLIK	9.	10.	11.	12.
		SINIFI	SINIF	SINIF	SINIF	SINIF
ORTAK DERSLER	BEDENEĞİTİMİVESPOR/GÖRSELSANATLAR/MÜZİK	4	2	2	2	2

Tablo 2.4. Fen Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi

“FEN LİSESİ”					
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERSLER		9.	10.	11.	12.
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF
ORTAK DERSLER	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	2

Tablo 2.5. Güzel Sanatlar Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (Müzik)

“GÜZEL SANATLAR LİSESİ (MÜZİK)”					
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERSLER		9.	10.	11.	12.
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF
ORTAK DERSLER	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR / GÖRSEL SANATLAR	2	2	2	2

Tablo 2.6. Güzel Sanatlar Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalıkdersçizelgesi.(Türk Halk Müziği)

“GÜZEL SANATLAR LİSESİ(TÜRKHALKMÜZİĞİ)” HAFTALIKDERSÇİZELGESİ					
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAKDERSLER	BEDENEĞİTİMİVESPOR/GÖRSELSANATLAR	2	1	2	2

Tablo 2.7.Güzel Sanatlar Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (Türk Sanat Müziği)

“GÜZEL SANATLAR LİSESİ” (TÜRK SANAT MÜZİĞİ)HAFTALIKDERSÇİZELGESİ					
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAKDERSLER	BEDENEĞİTİMİVESPOR/GÖRSELSANATLAR	2	2	2	2

Tablo 2.8.Güzel Sanatlar Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi. (Görsel Sanatlar)

“GÜZEL SANATLAR LİSESİ (GÖRSEL SANATLAR)” HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/MÜZİK	2	1	2	2

Tablo 2.9.Spor Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi

“SPOR LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR TARİHİ	-	-	-	2

Tablo 2.10.İmam Hatip Lisesi Beden Eğitimi ve Spor haftalık ders çizelgesi

“ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ”					
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR TARİHİ	2	1	1	1

Yapılan araştırmada okul türlerine göre okul türleri ve sınıf bazında haftalık ders saatlerinde pekte eşit dağılım olmadığı görülüyor. Ancak bu zorunlu ders saatleri dışında seçmeli olarak beden eğitimi ve spor dersleri öğrenciler tarafından seçilebilmektedir. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı özel amaçlarına ulaşmada haftalık ders saatinin bir miktar daha arttırılması yerinde olacağı düşünülmektedir.

2.4.Beden Eğitiminin Gelişime olan Etkileri

Beden eğitiminin gelişimdeki etkilerini şu şekilde sıralayabiliriz;

- Pisko-sosyal gelişim.
- Piskomotor gelişim.
- Fiziksel gelişim.
- Zihinsel gelişim.

2.4.1. Pisko-Sosyal Gelişim

Beden eğitimi ve spor dersi sporla iç içe özdeşleşmiş bir kavram sayılır. Spor bireyin kişisel ve sosyal gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Yapılan araştırmalarda bireylerin bir guruba üye olması beraber hareket etmesi bireyin sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır. Spor, sosyal değerin oluşmasında ve süreklilik arz etmesinde önemli yer tutar. İnsanların spor kavramı içerisinde kendilerini anlatabilecekleri alan içerisinde olması ve bu etkinliklerin desteklenerek sosyalleşme yolunda ilerlemeleri pisko-sosyal açıdan gelişim düzeylerinin artmasınadestek olur. Sosyalleşmek kişisel ve toplumsal yönünden farklılık gösterir. İnsanları başarılı olma isteği pisko-sosyal gelişim açısından bireyin kendine olan güvenini kazanması ve yenilemesi yönünden önemlidir. Spor kendine güvenmenin ve başarı sağlamanın en kolay yollarından biridir (Küçük ve Harun, 2004).

Bireylerin demokratik toplumlarda diğer insanlara ve topluma karşı sorumlulukları sürekli olarak artmaktadır. Öğrencinin bu ortamda sosyal olarak sorumluluk üstlenmesi büyük oranda beden eğitimi etkinliklerinin katkısıyla olmaktadır. Birey bu katkı sayesinde üzerine düşen sorumluluk bilincine vararak kabul eder. Sosyal sorumluluklar, otoriteye saygı göstermekten ziyade örf, gelenek ve yasalara istekli olarak uyma eğilimindedir (Tamer ve Pulur, 2001b).

Beden eğitimi kişinin performansını ilerletmeye yönelik hareketleri belirleyerek daha mutlu ve sağlıklı insanlar yetiştirmeyi, daha güçlü kas ve kemik yapısına sahip, yorgunlukla başa çıkan hastalıklara dirençli olan iyi duruşa sahip olmayı hedefler (Sunay, 2000).

Bu araştırmalar ışığında beden eğitimi ve sporun pisko-sosyal etkilerini şöyle sıralayabiliriz;

- Kişilik gelişimine yardımcı olur.
- Kurallara uymayı öğretir.
- Bireyin kendine olan güvenini artırmaya yardımcı olur.
- İşbirliği yapmayı öğretir.
- Kişinin sosyalleşmesini sağlar.
- Liderlik yetisi kazandırır.
- Sorumluluk bilinci kazandırır.
- Empati yapma becerisi kazandırır.

2.4.2.Piskomotor Gelişim

Piskomotor gelişim denince akla ilk gelen hız, kuvvet, denge, esneklik, koordinasyon, dayanıklılık ve çevikliklerdir. Akpınar (n.d.) şu şekilde açıklamaktadır;

-Koordinasyon: merkezi sinir sisteminin amaca yönelik bir harekette iskelet kaslarıyla beraber bütünlük içinde çalışmasıdır.

-Denge: Bireyin sahip olduğu konumu farklı pozisyonlarda devam ettirmesidir.

-Hız: Kısa mesafeyi mümkün mertebe en çabuk zaman diliminde tamamlama yeteneğidir.

-Çeviklik: Bedenin yönünü anında doğru bir şekilde döndürmektir.

-Kuvvet: Kasların dış etkenlere karşı direnç göstermesidir.

-Dayanıklılık: Yorgunluğa dayanabilme ve organizmanın yüklenmeye uzun süre karşı koyma becerisidir.

-Esneklik: Hareket genişliği ya da büyük bir açıyla hareketleri yapabilme becerisidir.

Normal olarak piskomotor gelişimi dengeli ve süreklilik göstermesi kişilerin gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Beden eğitimi dersinde yapılan aktiviteler bireylerin piskomotor becerilerini geliştirilmesinde ve sağlıklı bir yaşam sürmesinde önemli katkılar sağladığı söylenebilir. Bu sebeple beden eğitimi dersine öğrencileri aktif olarak dersin içine katmalı ve dersle ilgili olumlu tutum edinmeleri için beden eğitimi öğretmenleri çaba göstermelidir.

2.4.3.Fiziksel Gelişim

Beden eğitimi denildiğinde ilk akla gelen fiziksel aktivitelerdir. Yapılan fiziksel aktiviteler bireyin sinir-kas sistemi, kemik, bağ dokuları ve kalp başta olmak üzere bütün organlara da yararları vardır.Yapılan araştırmalarda beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılan bireylerde fiziksel beceriyi arttırdığını ortaya koymuştur.Ağaoğlu vd.,(2008) yaz spor okullarına katılan çocukların fiziksel ve teknik gelişim açısından olumlu yönde katkıları olduğu saptanmıştır. İki aylık zaman diliminde yapılan araştırma neticesinde bireylerin fiziksel ve teknik özellik açısından ilerleme kaydettiği görülmüştür. Sporla uğraşmayan bayanlarda 8 haftalık aerobik egzersiz programının kendisini fiziksel olarak tanımlama değerlerine etkisini inceleme sonuçlarında bayanlarda 8 hafta süren aerobik çalışma programının beden kompozisyonunu ve kendisini fiziksel tanımlama sonuçlarının olumlu yönde etkilemiştir. (Baştuğ vd., 2011). Beden eğitiminde yapılan etkinlikler eklem, tendon, kas, iskelet sistemlerinin yanı sıra kondisyon yönünden de kişinin performans düzeyinin yükselmesine olanak sağlamaktadır (Açak, 2006a).

Fiziksel etkinlikler ve spor konusunda eğitim camiasına büyük görevler düşmektedir. Nicel ve nitel olarak beden eğitimi derslerinin daha sağlıklı hale getirilmesi beden eğitimim öğretmenlerine düşen görevlerdendir. Spor malzemesi ve salonu olmayan kurumlarda, spor ya da fiziksel etkinlik alışkanlıkları edinmeleri beklenmemelidir. Okul idaresi, veli ve öğretmenlerin spor ve fiziksel etkinliklere olumlu tavır tutunmaları sağlanmalıdır. Öğretmenler rol model olmalı, öğrencileri motive ederek spora teşvik etmelidir. Obezite modern çağın en önemli sorunlarından biridir, yanlış beslenme tek başına sebep olmamakla beraber az hareket etmekte buna

neden olmaktadır. Zaman çocuklarının büyük kısmı televizyon ve bilgisayar karşısında zaman geçirmekte ve cep telefonu ile sosyal alemde internette zaman harcadıklarından hareket etme düzeyleri azalmaktadır. Bu sebep sonuç bazen tersine dönmekte ve yeni olumsuz alışkanlıklar kazanılmasına neden olmaktadır. Bu durumun yok edilmesi ancak cazip bir şekilde sportif etkinlikler eğlenceli hale getirilerek mümkün olacaktır (Orhan,2019).

Bu araştırmalar ışığında beden eğitimi dersinin fiziksel gelişim açısından şunlar söylenebilir;

- Kas iskelet sistemine, tendon, eklem gelişimine katkı sağlar,
- Bireyin kondisyonunu geliştirir.
- Fiziksel becerilerin gelişimini sağlar.
- Fazla kilo alımını önler.
- Hastalıklara yakalanma riskini azaltır.
- Kişinin kendisiyle barışık olmasını sağlar.
- Beden eğitimi dersinde, fiziksel etkinliklerin sürekli ve düzenli yapılması bireylerin sağlıklı yaşamasını sağlayan hareket becerilerini kazanmasında önemli rol oynar.

2.4.5.Zihinsel Gelişim

Hareketli etkinlikler bireyin bulunmamış zeka gücünü ortaya çıkaran değerli bir unsurdur. Birey beden eğitimi ve oyun yoluyla stres ve günlük bunalımlarından uzaklaşabilir. Psikolojik rahatlamanın yanı sıra da zihinsel olarak dinlenebilir. Öz güveni, ruhsal dayanıklılığı sağlar, ani karar verme becerisini geliştirir, pratik çözümler üretmeyi sağlar. Karakter ve kişiliği üzerinde olumlu sonuçlar doğurur. Bireyi cesur, atak, yapabilme his ve düşüncesi uyandırır (Açak, 2006b). Spor zihinsel sistem içerisinde oyunu ve pozisyonunu anlayabilme, karar almanın yanı sıra kısa sürede tepki gösterme becerisi kazandırır (Yetim, 2006).

Annario (1978: 54-55) beden eğitimi amaçlarını zihinsel, bilgiselmanada bilişsel alanı iki kısımda ele almıştı.

Bilgisel;

- Kavramlar.
- Vücut fonksiyonları.
- Emniyet tedbirleri.
- Oyun etiği.
- Oyun kuralları.

Zihinsel kabiliyetler;

- Stratejinin etkin hale getirilmesi.
- Bireyin özü, top ve hareketlerle olan uzaklığı, şekli,zamanı, alanı, hızı ve yönü konusundakarara varması.
- Hareketlilik vasıtasıyla gelişim sorunlarını çözmek.
- Bedenselaktivitelerin vücut fonksiyonlarını ve yapısal bağlarını anlamak ve yorumlamak .
- Bedenselhareketlerin akut etkilerini öğrenmek, uygulamak, çözüm yollarını üretmek ve bulmak.
- Bedensel aktivitelerin kronik etkilerini bilmek ve değerlendirmede bulunmak (Annario1978; akd. Tunçel, 2006c).

Yapılan araştırmalara bakıldığında beden eğitimi; beden, ruhen, zihnen bir bütünlük içerisinde gelişmiş, insanlara saygılı, toplumsal kurallara uyan, zeki, çevik, ahlaklı, uyanık, yardımsever, sağlıklı, kendisine verilen görevi yerine getiren, öz güvenli bireyler yetiştirilmesinde önemli olduğu söylenebilir.

2.5.Orta Öğretimde Yaş Guruplarına Göre Gelişim Özellikleri

Açak'a göre yaş guruplarına göre gelişim özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları beden eğitimi dersinde dikkat edilecek hususlar şöyledir;

14- 16 yaş gelişim özellikleri;

- Erkek çocukları hızlı gelişim gösterir. Kız çocukları bu dönem başında erkeklere göre daha çok gelişkindir. Dönem sonuna doru erkekler kızlardan daha ağır olurlar, kızlar hemen hemen gelişimlerini tamamlar.
- Vücut kısımlarında denge sağlanmaya başlar, dış görünümünün aksine güç ve kuvvet yeterli değildir.
- Beslenmeye ilişkin huzursuzluk ve endişe duyarlar.
- Beden güzelliği ve çekicilik sosyal önem kazanır.
- Genel olarak hayalperest ve huysuzdur.
- Hafıza güçlüdür.
- Toplumsal davranışlara uymaya dikkat eder.
- Kişilik gelişim süreci devam eder.
- Bireysel farklılıklar çok görülür.
- Birbirlerini koruma güdüsü fazla olmakla birlikte ahlak değerlerine önem verir.

14- 16 yaş ilgi ve ihtiyaçları;

- İyi beslenme ve dinlenmeye ihtiyaç duyarlar.
- Kuvvetli ve zengin olmayı düşünürler.
- Kız ve erkekler birbirleriyle etkinlik yapmak ve dans etmek, karşı cinsten arkadaş olmak isterler.
- Ebeveynleri tarafından hoş görülmek, korunmak, değerli olduğunu bilmek ister.
- Kendisine göre tek arkadaş seçmek ister(15 yaşından sonra).
- Koruyucu önlemler içerisinde cesaret isteyen etkinliklere izin verilmeli, başarılı olabileceğine fırsat tanınmalıdır.
- Aile otoritesini kırma, özgür olma çabasıdır.
- Maceralara ilgisi artar ve uygulamak için fırsat kollar.

14- 16 yaş aralığında beden eğitimi uygulamalarında dikkat edilecek hususlar;

- Yarışmalar ve takım oyunları yapılmalıdır.
- Oyunlar karma yapılmalıdır.
- Bireylerin seviyelerine uygun, beceri, hareketlilik, hıza uygun güç ve dayanıklı olma etkinlikleri uygulanmalıdır.
- Danslar, halk oyunları, izcilik ve gezi çalışmalarına olanak tanınmalıdır.
- Sporsal alanda tekniğin enson haliyle akıcı hareketler yapmaları sağlanmalıdır.
- İyi duruş alışkanlık haline getirilmelidir.
- Çalışmalar ara dinlenmeli olarak 50-60 dakikayla sınırlı kalmalıdır.
- Özel ilgileri dikkate alınarak, çok yönlü gelişim ortaya konmalıdır.
- Sağlık kontrolleri sıklıkla yapılmalıdır.

16-18 yaş gelişim özellikleri;

- Erkeklerde vücut dengesi tamamlanmış, kızlar gelişimini bitirmiştir.
- Damarlara gör daha yavaş gelişen kalpten dolayı uzun süren aşırı çalışmalarda yorulma görülür.
- Kas-sinir ve eklem koordinasyonları tamamlanmıştır.
- Odaklanma artmıştır.
- Fazla büyüme sonucunda utanma ve üzülmeler meydana gelebilir.
- Erişkinliğe özgü cinsel gelişim devam ederken kızlar erkeklere göre 1-2 sene ilerdedir.
- Tarafsızlığa önem vererek olayları yorumlama ve yargılama becerisi gelişir.
- Bulunduğu guruba uymaya çaba sarf eder.
- Bireysel ve ailevi meselelerde karar alabilir.
- Kendine özgü yetenekleri belirginleşmiş olup bunu benimser.

16-18 yaş ilgi ve ihtiyaçları;

- Kızlar güzel ve çekiciliğe önem verirken, erkekler güçlü olma eğilimi gösterir.
- Spor yarışmalarında dereceye girmeye özenir.
- Hareketlidirler. Dinlenme ve beslenmenin iyi olması gerekir.
- Karma etkinliklerden hoşlarına gider.
- Karşı cinse olan ilgi üst seviyededir.
- Geniş tuttukları ilgi alanlarında başarılı olmaya gayret ederler.
- Büyükler gibi davranış sergileyip özgür olmak isterler.
- Beden eğitimi ve spor alanında teknik, taktik hususlarına önem verir, başarılı sporcuları örnek alarak onlara ulaşmaya çalışır.

16- 18 yaş aralığında beden eğitimi uygulamalarında dikkat edilecek hususlar;

- Beceri, hareketli olma, çabuk olma ve hız çalışmaları üst seviyede yapılabilir. Erkeklerde kuvvet ve dayanıklılık çalışmaları tam yüklenmeyle yapılmalıdır.
- Spor alıştırmaları ve takım çalışmalarında teknik ve taktikler ayrıntılı olarak öğretilir.
- Yaratıcılığı konusunda destek olunmalıdır.
- Verimliliği sürekli kılmak sebebiyle gereken açıklamalardeğinilmelidir.
- Halkoyunları, karmasal ritmiksel hareketler, dans ve izcilik çalışmalarına yer verilmelidir (Açak, 2006c).

Ergenlik, inançların, tutumların, alışkanlıkların, ilgilerin değişebildiği ve biçimlenebildiği bir zaman diliminde yer alır. Bu sebepten dolayı öğrencilere sistematik olarak sportif faaliyet alışkanlığı kazandırılmalıdır. Beden eğitimi ve spor ders programı sunulurken öğrenci beklentisi göz önüne alınarak çekici etkinliklere yer verecek şekilde yapılmalıdır. Bu bağlamda, öğrencilerin sportif yeteneklerinin artırılması ve yaşam boyu spor yapmaları isteniyorsa beden eğitimi programı geliştirilirken öğrenci beklentileri dikkate alınmalıdır (Sunay vd., 1996).

Yapılan alışmalar ışığında beden eğitimi derslerinde öğretmenin dikkat etmesi gereken önemli noktalar var. Bu noktalar derse hazırlanırken, plan program yapılırken gözden kaçırılmaması gereken en önemli husus öğrencinin beden eğitimi dersine yönelik hazır bulunuşluk düzeyinin iyi bilinmesi gerektiği söylenebilir. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, ruhsal fiziksel, bilişsel süreçleri iyi değerlendirilmeli buna göre ders yapılması gerektiği söylenebilir.

2.6. Beden Eğitimi ğretmeni ve özellikleri

Öğretmenlik; 1739 sayılı Mill Eğitim Temel Kanunu 43. Maddesi'nde, "ğretmenlik, Devletin eğitim, ğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle ykmldrlər. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır" diye ifade edilmektedir(Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Toplumun mimarlığını üstlenen öğretmenler geleceği şekillendirirken çağın ihtiyaç duyacağı bir biçimde yetiştirmek ve yönlendirmek için ihtiyaç duyacakları oranda yetişmiş olmalarının önemi ortadadır. Toplumun kaderini öğretmenlerin mesleki ve kişisel özelliklere sahip olma durumu belirler (Yetim ve Göktaş., 2004).

Okullarda beden eğitimi ve spor faaliyetlerini yürüten kişilere beden eğitimi ğretmeni denir. Faaliyetlerin icra edilmesinde, geliştirilmesinde, öğrencilerin bilişsel, fiziksel, yönlerini geliştirmede katkı sağlamak için öğrencilerin özellikleri ve ders koşullarını beraber değerlendirmek beden eğitimi öğretmeninin işidir. Bütün ğretmenler gibi beden eğitimi ğretmeni de alanında uzman olduğu bilgi, beceri ve tutumları öğrencilere kazandırma çabasındadır. Bunun için kendini sürekli yenilemesi ve alanında yeterlilik ve niteliğe sahip olması gerekir (Demirhan, 2003).

Toplumun ve Türkiye'nin ilerisibakımından ğretmen ve ğretmen meslek alanındagereğince dşnlmelidir. Bir eğitimin en temel unsuru öğretmenlerdir. Nitelikli ve güzel eğitimli olan ğretmen kaliteli bir eğitim yapma becerisi sergiler. Öğretmenlerin eğitim- öğretimdeki etki ve rolleri ayrıca artmaktadır. Özel uzmanlık mesleği olmasıyla birlikte öğretmenlik bir sanattır.İyi bir ğretmen yetiştirememek sorundur. İyi ğretmenler iyi eğitim yaparlar. şuna dikkat etmek gerekir ki cumhuriyetimiziilan edenler, o dönemki yoksulluklar ve yoksunluklarda dahi

öğretmenin nitelikleri üstünde önemle durmuşlardır (Çelikten, 2005a). Çelikten öğretmen özelliklerini şöyle sıralar;

- Sabırlı davranır. Duygularını kontrol ederek olaylar karşısında dayanıklıdır.
- Çeşitli inanç, gurup ve düşüncelere saygılıdır.
- Temizlik, kılık kıyafet ve düzenine önem verir.
- Kendini geliştirir, eleştirilere açıktır.
- Bireysel sorunlarında sınıfı ve okulu rahatsız etmez.
- Öğrencileri güdüler özelliktedir.
- Başarı odaklıdır, öğrencilerinden yüksek başarı beklenti içinde destekleyicidir.
- Davranış ve düşünceleriyle öğrencilere model olur.
- Öğrencilere karşı hoşgörülü sevecen ve güler yüzlü olur.
- Öğrenciler için güvenli, doğru, nesnel, dost, sırdaştır.
- Sınıfta eğitsellik, yapıcılık kuralanlayışı vardır.
- Lider özelliği taşır.
- Çevresindekileri, öğrenci ve velileri etkilemede başarılıdır.
- Temsilcilik, hakemlik ve arabuluculuk özelliği vardır.
- Cesaret verici ve destekleyici bir özelliği vardır.
- Espirili, sevecen ve anlayışlıdır.
- Sorunlardan şikâyet yerine çözüm odaklıdır (Çelikten, 2005b).

Yapılan araştırmada ulaşılan bulgular sonucunda; beden eğitimi öğretmenlerinin görüşüne göre beden eğitimi öğretmeninde gerekli üç kişisel özellik, “eleştiriye açık olmak”, “öğrenciyi her konuda anlama”, “geniş bakış açısına sahip olma” şeklinde ilk üç sırada önemli olduğunu belirtmişlerdir (Saçlı vd., 2009).

Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün işaret ettiği gibi “Öğretmenler! Yeni nesil, Cumhuriyet’in özverili öğretmen ve eğitmenleri, sizler yetiştireceksiniz; yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti, sizin yeteneğiniz ve özveriniz derecesiyle uygun

olacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister’’(Hakimiyet-i milliye, 1924).

Yapılan araştırmalara bakıldığında beden eğitimi öğretmeni, sadece kendi alanında ister akademik ister uygulamalı olsun uzman olması yeterli olmayacağı,bununla beraber,yeniliklere açık, araştırmacı, insan ilişkilerini iyi bilen ve uygulayan, rol model alınan, çözüm odaklı, yönlendiren, cesaretlendiren, hoş görülü, tarafsız, adil, güvenilir ve rehber olma özelliğine sahip olması gerektiğini söyleyebiliriz.

2.7.Tutum

Tutum, bireyin şahsına veyahut etrafındaki rastgele bir obje, toplumsal konu veya olaya karşı deneyim, bilgi, güdü ve duygularına bağılı olarak örgütlediğı bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak tepki ön eğilimidir. Bu bağlamda ele alınan toplumla ilgili konu bir kişi, bir ürünüya da kişinin ortaya koyduğı birtakımdurum olabilir. Dikkat edilmesi gereken bireyin, elde ettiğı deneyimler, bilgi birikimini, duygu ve güdülerini bir bireyle ilişkilendirirken nasıl bir örgütlenme içerisinde olduğıdur.Yani önemli olan bireysel örgütlenme yapısıdır (İnceoğlu, 2010a).

19.yy.’da bilimsel olarak incelenmeye başlanan tutum, Latince “ hareket hâzır” demektir. Tutum kavramı konusunda tam olarak görüş birliğı oluşmamıştır. Bu nedenle tutumun geleneksel tanımında azda olsa farklılaşma tutumun farklı bir yönü belirtilmektedir (Tavşancıl, 2005).

Tutum, ferdin objelere, düşüncelere, insanlara kurum ve diğeri olaylara ilişkin fikirleri, his ve tepkimelerini örgütleyen bir eğilim olarak tanımlanır.Kişiye ait olan bu durum; ferdin duygu, davranış ve düşüncelerinde birliktelik göstermesini sağlar. Tutumun duygusal, davranışsal ve bilişsel olarak üç boyuta ayrılır. Bu boyutlar kesin çizgilerle birbirlerinden ayrılmazlar. Birbirleriyle tutarlık içinde olan boyutlar sürekli olarak ilişkili ve etkileşim halindedirler (Çetin, 2012). Çetin tutumların fonksiyonlarını şöyle sıralamıştır;

- En önemli işlevi ferdin toplumun kültürüne uymasını sağlar. Toplumun genel kurallarına olumlu tutumlar geliştirip toplumsal yaşama uyum sağlamalarını kolaylaştırır.

- Tutumlar, ferdin kişiliğini koruyan ve temel değer yargılarına yönelik her türlü saldırıya karşı tıpkı savunma mekanizmasında olduğu gibi önlem alır.
- Tutumlar, fertlerin kendilerini ifade etmelerini sağlar.
- Tutumlar, insanlar, objeler olaylar ve ortamlar hakkında bilgi kazanmalarına ve yolla yeni tutumlar meydana getirmesine yardımcı olur. Bununla beraber insanların tutumlar doğrultusunda düzenlediği bilgi ve inanç değerlerini güçlendirir (Çetin, 2011).

2.8.Tutumun Temel Öğeleri

Tutum; duygusal, zihinsel ve davranışsal unsurlardan oluşur ve bu unsurlar arasında iç bağılılık olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceye göre bireyin bir konu hakkında ki bilgisi bilişsel, ona nasıl tepki vereceği davranışsal ve ona olumlu, olumsuz veya nötr yaklaşımına göre ise duygusal öğelerden oluşur. Yani bireyin bir kişi ya da herhangi bir konu veya obje hakkında duygusal, zihinsel ve davranışsal olarak sergilediği duruş bireyin tutumunu gösterir. Üç tutum ögesi karşılıklı iletişim durumundadır, birinde çıkan herhangi bir değişiklik diğer öğelere zincirleme olarak bir değişime sebebiyet verir. Kısacası bireyin bir tutum konusunda olumlu-olumsuz tavrı değişirse, ona karşı tutumun davranışsal ve zihinsel öğeleri tekrar düzenlenir (İnceoğlu, 2010b).

Tutum, en geniş kapsamda ferdin bir kimse veya bir nesneye bilişselmanada hazır hale gelme veyahut belli bir şekilde vaziyetidir. Bir başka şekilde söyleyecek olursak bireyin belirli nesnelere karşı yaşadığı deneyim sonucunda düzenli olarak vaziyet alış ve davranış şeklidir. Tutumların üç bileşeni vardır;

- Duyuşsal bileşen
- Bilişsel bileşen
- Davranışsal bileşen(Özkalp ,1997a).

Barlıya göretutumların bileşenleri şöyledir;

- Bilişsel bileşen: Bir objenin kötü ya daiyi, müspet veyamenfi olarak analizinde bilgi ve değerlendirme.

- Davranışsal bileşen: Bir objeye davranışı göstermeden önce yaptığı ön hazırlıktır.
- Duygusal bileşen: Tutumun ögesine duyulan, sevgi, kaygı, nefret, haset, sempati, hoş görme ve kızma hisleridir (Barlı, 2010a).

2.8.1. Duygusal Öge

Çevresel ilgi, bilgi, durum, deneyimlerin sınıflara ayrılmasının yanı sıra, sınıflandırmaların olumlu veya olumsuz olaylarla, istenilen veya istenilmeyen hedeflerle ilişkilendirilmesi söz konusudur. Tutumun duygusal ögesini temsilini böyle bir ilişkinin varlığı ortaya koyar. Bireyin herhangi bir uyarıcıya verdiği olumlu veya olumsuz tepki, bireyin daha önce bu uyarıcıyla ilişkisinin olduğunun göstergesidir.(İnceoğlu, 2010c).

Tutum nesnesiyle ilgili olumsuz veya olumlu olarak nitelendirilen duygusal tecrübelerimize duygusal bileşen denir (Özkalp ,1997b).

2.8.2 Bilişsel öge

Tutumuoluşturan konulardan durum, birey, olay ya da objeye özgü kazanılan her çeşit deneyim, bilgiyi, itikatı ve fikri kapsayan bilişsel ve ya zihinsel ögeler tutumun önemli kısmını tamamlamaktadır. Bilişsel öge kişinin düşünsel işleyiş mekanizmasıyla ilintili olup, zihinsel veya düşünsel işleyişinin sistemsal hale getirilerek sınıflandırılmasıyla alakalı ögedir (İnceoğlu, 2010d).

Tutumlarımız ve algılarımız arasındaki bağı bilişsel bileşen oluşturur. Ferdin tutum objesindeki inançlarından meydana gelir. Bir tutumun inanç yanı ile duygu yanı birbiriyle etkileşimlidir (Özkalp ,1997c).

Bireyin tutum objesi bilgisi, inanç veya fikirleri pozitif veya olumsuz yönde olabilir. Kişi beden eğitimi etkinliklerinin akademik olarak başarıyı aşağıya çektiğini düşünüyorsa, bilimsel gerçeklikten yoksun olmasına rağmen birey için bu doğrudur (Sakallı, 2001).

2.8.3. Davranışsal öge

Kişinin belirli uyarı gurubundaki tutumsal konusunakarşılık davranışsal yönelimini ortaya koyar. Bu davranış eğilimi bireyin hareketlerinden veya sözlerinden anlaşılabilir (İnceoğlu, 2010e).

İnançlarımızın ve duygularımızın durumuna göre hareket etme eğilimidir. İnsanlar şu veya bu şekilde sürekli olarak duygularına uygun hareket etmez veya edemezler. Ancak duygularına göre hareket etme eğilimleri vardır(Özkalp ,1997d).

2.9. Tutum Ölçekleri

Likert tipi ölçek:Bir tutumsal nesne ile alakalı ifadeler bulunmaktadır. Yanında seçenekler olur. Önermelere olumludan en olumsuz doğru 1,2,3,4,5 puanlanarak katılıp katılmadığı belirlenir. Bireyin önermelere verdiği cevapların toplamı veya ortalaması tutum puanını verir. Önermelerden her birinin toplam veya ortalama puanla bağlantısı araştırılır, bu Cronbach alfa katsayısıdır. Güvenirliliği içerir. 1,0' yaklaştıkça güvenirlilik çoğalır, 0,80 değeri iyi bir değerdir.

Thurstone Ölçeği: Sosyal tutumları içeren cümleler kullanılır.

Guttman Ölçeği: Yargı ve soru tipi ifadeler belirlenir. Yargılar, güçsüzden-güçlüye, pozitiften-negatife, ufaktan-büyüğe doğru sıralanır.

Bogardus'un Sosyal Uzaklık Ölçeği: Burada amaç, insanların veya topluluklar arasındaki uyuşma ve anlaşmanın derecesini örgütsel durumların niteliğini olumlu ya da olumsuz olarak ölçmektir.

Osgood'un Duygusal Anlam Ölçeği: Fazla sayıdaki sıfatlardan birtakım sıfat çeşitleri ortaya çıkarılmıştır. Bunlardan üç etken ortaya çıkmış ve ilki, ölçme boyutu, iyi-kötü, temiz-pis, güzel-çirkin, ikincisi, güç boyutu, sert-yumuşak, ağır-hafif ve üçüncüsü ise faaliyet boyutudur, çabuk-yavaş, aktif-pasif, sıcak-soğuk (Barlı, 2010b).

2.10. Beden Eğitimi ve Tutum

Eğitimimiz içerisinde büyük önem arz eden beden eğitimi dersinin temelde hedefi, bireylerin bedensel aktiviteler yoluyla eğitimini sağlamak ve bütün öğrencileri en üst düzeyde hareket kapasitesine ulaştırmasına olanak sağlamaktır. Bununla beraber bilişsel, sosyal ve fiziksel olarak en üst seviyede gelişimini sağlamaya yardımcı olmaktır. Budoğrultuda beden eğitimi okul programında fiziksel etkinlikler yoluyla öğrencilerin gelişimine, bilgi, tutum, davranış ve motorsal yeteneklerine eğlenceli katılımın olması hedefi güderek bedensel devamlığı içeren hareketli yaşam biçimidir (Pate vd., 1998; akd. Kangalgil vd., 2006a).

Tutumlar değişime karşı direnç gösterse de özellikle kişinin çevresindeki olaylar ve durumlar neticesinde en yüksek seviyede etkilenip ergenlikte yavaş bir şekilde değişime uğrayabilir. Bireyin tutumu iki yolla değişime uğrayabilir. Bireyle ikna edici bir iletişim içinde olunursa bireyde tutum değişikliği meydana gelebilir. İkinci olarak da zayıf olmasına rağmen, bireyin farkında olmayarak veya farkında olarak sahip olduğu tutuma aykırı hareket etmesidir (Akpınar, 2006). Bunla hareketle beden eğitimi öğretmeninin öğrencilerde beden eğitimi dersine yönelik olumlu tutum geliştirebilmesi için etkili bir iletişim özelliğine sahip olması gerektiği söylenebilir.

Tutumlar en olumludan en olumsuz doğru değişik dereceler gösterebilir. Olumsuz tutumlar, obje ve ya bir düşünce konusunda olumsuz inanç edinme, onu karşı olma, sevmeme ve ya reddetme demektir. İncanın olumlu olması, onu sevmesi, kabul etmesi demektir. Öğrenci beden eğitimi dersine karşı yapıcı ya da yıkıcı tutumlar oluşturabilir. Olumlu tutum geliştirmesi dersin daha kaliteli yapılmasına katkı sağlayacağı gibi öğretmeninde güdüsünü arttıracaktır (Demirhan,2001).

Öğrenci tutumlarının beden eğitimi dersine karşı olumlu olması ders aktivitelerinin daha işlevsel olmasını sağlar. Dersteki özel ve genel amaçlara ulaşılması kolay olur. Bu yolla gelecekte öğrencilerin çeşitli fiziksel etkinliklere katılımının gönüllü olması gerçekleşecektir.Okullarda cinsiyet ayrımı gözetmeden beden eğitimi ve spor dersine teşvik edilmeli ve katılım sağlanmalıdır. Öğrencilerin derse olan olumsuz tutumlarının nedenleri tespit edilerek çözüme kavuşturulmalıdır. Öğrenci velilerine beden eğitimi ve sporun önemini anlatan seminerler verilmeli, çocuklarda cinsiyet ayrımı yapmadan beden eğitimi dersine katılmaları konusunda cesaretlendirmeleri istenmelidir. Tüm öğrencilerin katılımı için beden eğitimi dersi öğrenci merkezli ve neşeli bir şekilde yapılmalıdır (Sivrikaya veTemiz, 2018).

Bireyin tutumları; bilgilerin örgütlenmesi ve kazandığı deneyimler neticesinde oluşur. Belli bir değerleme zarfında örgütlenme meydana geldiğine göre, konu olan deneyim ve bilgilerde değişime uğradığında tutumda değişime uğrayabilmekte ilerleyen sürede yeni tutumlar oluşmaktadır. Bu oluşumla birlikte inanç ve değerlerde değişimler meydana gelmektedir. Olumsuz tutumları iyileştirmede en önemli etken güdülemedir.Kişiler kendi pencerelerinden olaylara bakarak kişisel tutum ve yargılarını oluştururlar (Özyalvaç, 2010).

3. MATERYAL VE METOT

3.1.Araştırmanın Modeli

Araştırmamızda, sıklıkla bilimsel araştırmalarda tercih edilen yöntem''alan araştırması''kullanılan model ise''tarama'' modeli, veri toplama çalışmalarında likert tipi ölçek kullanma yoluna gidilmiştir. Likert tipi ölçekler tarama modeli çalışmalarında eğitimde çokça başvurulan ölçeklerdendir (Karadağ, 2010).

3.2. Evren ve Örneklem

Evren çalışmanın hedeflerine bağlı olarak, üzerinde genelleme yapılacak tüm varlıkların oluşturduğu gruba denir, evrenin bütününe ölçülemediği zamanlarda, evreni en iyi şekilde temsil edeceğine inanılan sınırlı topluluğa da örneklem denir (Erkuş, 2017). Araştırmanın evrenini Iğdır il merkezinde lisedeki kız ve erkek öğrenciler oluşturmuştur. Yapılan araştırmada evreninin bütününe ulaşmanın mümkünatı olmadığından, çalışmanın evreni temsil eden tesadüfi yöntemle dayalı, kız ve erkek öğrenciler arasından belirlenmiştir. Örneklem grubunu Iğdır il merkezindeki farklı ortaöğretim okullarında öğreniminin sürdüren 176' sı erkek ve 378'i kız öğrenci olmakla beraber toplamda 554 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmaya katılan bireylere ait demografik bilgiler tablo 3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Erkek	176	31,8
	Kız	378	68,2
Yaş	13	35	6,3
	14	138	24,9
	15	152	27,4
	16	147	26,5
	17	82	14,8
Sınıf Düzeyi	9.Sınıf	150	27,1
	10.Sınıf	223	40,3

	11.Sınıf	144	26,0
	12.Sınıf	37	6,7
	Yok	10	1,8
	1	73	13,2
	2	119	21,5
Kardeş Sayısı	3	130	23,5
	4	103	18,6
	5 ve Üstü	119	21,5
Sporcu Lisansı Olma Durumu	Evet	133	24,0
	Hayır	421	76,0
Okulda Spor Tesisi Olma Durumu	Evet	194	35,0
	Hayır	360	65,0
	Okuryazar değil	147	26,5
	Okuryazar	54	9,7
	İlkokul	154	27,8
Anne Eğitim Durumu	Ortaokul	80	14,4
	Lise	78	14,1
	Lisans	30	5,4
	Lisansüstü	11	2,0
	Okuryazar değil	41	7,4
	Okuryazar	60	10,8
	İlkokul	155	28,0
Baba Eğitim Durumu	Ortaokul	140	25,3
	Lise	93	16,8
	Lisans	52	9,4
	Lisansüstü	13	2,3
	0-1500 TL	199	35,9
	1501-3000 TL	162	29,2
Ailenin Aylık Geliri	3001-4500 TL	88	15,9
	4501 TL ve Üstü	105	19,0
Toplam		554	100,0

Tablo 3.1’de, araştırmaya iştirak eden 554 lise öğrencisinin demografik bilgileri yer almaktadır. Tabloda, araştırmaya iştirak eden öğrencilerin %31,8’i (176) erkek, %68,2’si (378) kızdır. Öğrencilerin %6,3’ü (35) 13, %24,9’u (138) 14, %27,4’ü (152) 15, %26,5’i (147) 16 ve %14,8’i (82) 17 yaşında olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %27,1’i (150) 9.sınıfta, %40,3’ü (223) 10.sınıfta, %26’sı (144) 11.sınıfta ve %6,7’si (37) 12.sınıfta öğrenim görmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %1,8’inin (10) kardeşi yok, %13,2’sinin (73) 1 kardeşi, %21,5’inin (119) 2 kardeşi, %23,5’inin (130) 3 kardeşi, %18,6’sının (103) 4 kardeşi ve %21,5’inin (119) 5 ve üzeri kardeşi bulunmaktadır. Sporcu lisansı olan öğrencilerin oranı %24 (133) iken lisansı olmayanların oranı %76 (421) olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin %35’inin (194) okulunda spor tesisi bulunurken %65’inin (360) okulunda spor tesisi bulunmamaktadır. Öğrencilerin %26,5’inin (147) annesi okuryazar değil, %9,7’sinin (54) annesi okuryazar, %27,8’inin (154) annesi ilkokul, %14,4’ünün (80) annesi ortaokul, %14,1’inin (78) annesi lise, %5,4’ünün (30) annesi lisans ve %2’sinin (11) annesi lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %7,4’ünün (41) babası okuryazar değil, %10,8’inin (60) babası okuryazar, %28’inin (155) babası ilkokul, %25,3’ünün (140) babası ortaokul, %16,8’inin (93) babası lise, %9,4’ünün (52) babası lisans ve %2,3’ünün (13) babası lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Son olarak öğrencilerin %35,9’unun (199) 0-1500 TL arasında, %29,2’sinin (162) 1501-3000 TL arasında, %15,9’unun (88) 3001-4500 TL arasında ve %19’unun (105) 4501 TL ve üstü aylık geliri bulunmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

İki kısımdan oluşan veri toplama aracı birinci kısmında 9 sorudan oluşan demografik bilgiler formu yer almaktadır.

Verileri toplama aracının ikinci kısmında öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan eğilimin tutum puanlarını tayin etmek amacıyla ölçek yer almaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumlarını tayin etmek için Mehmet Güllü, ve Mehmet Güçlü, (2009a) tarafından geliştirilmiş olan ‘‘Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği’’ni kullanma yoluna gidilmiştir. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği 11 olumsuz ve 24 olumlu toplamda 35 maddeden oluşmuştur. Ölçek tek boyutludur. Tek faktörün gösterdiği varyans değeri %36,19 ve birinci öz değeri ise 12,67 olarak saptanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik analizlerinden sonra Cronbach Alfa değerinin 0,94, güvenilirlik

katsayısının ise 0,80 olduğu tespit edilmiştir.5’li likert türünde olunölçek, dereceleme şekli “Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Kesinlikle Katılmıyorum (1)” şeklinde yapılmaktadır. Olumsuz olan 11 madde (madde 3, 17, 19, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 34, 35) ve olumlu olan 24 maddesiile toplam 35 maddeden meydana gelen ölçekten alınacak 35 en alt puan,175 en üst puandır (Güllü ve Güçlü, 2009b).Çalışmamızda elde ettiğimiz güvenirlik katsayıları ve ortalama değerler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.2. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı

	Madde Sayısı	Güvenirlik Katsayısı
Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	35	.923

Tablo 3.2’de “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğine ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı verilmiştir. “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı. 923 olarak saptanmıştır. Meydana gelen bu sonuç doğrultusunda araştırmada kullanılan ölçeğin güvenirlik düzeyinin çok yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.3. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Minimum, Maksimum, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Min.	Max.	Ort.	Std. Sapma
Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	58,00	175,00	132,39	25,647

Tablo 3.3’te çalışmaya katılan öğrencilerin “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinden aldıkları minimum, maksimum, ortalama puanlar ile standart sapma değerleri verilmiştir. “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puan ortalamasının (132,39±25,647) yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Diğer bir ifadeyle öğrenci tutumlarıüstseviyededir denilebilir.

3.4. Verilerin Toplaması

Araştırma verileri lise öğrencilerinin öğrenim gördükleri okullarda yüz yüze görüşme yapılarak anket uygulamasıyla toplanmıştır. Mümkün mertebe öğrencilerin

formu tam olarak doldurması istenmiş demografik bilgiler kısmı hakkında gerekli bilgiler anlaşılır bir şekilde anlatılmıştır. Toplamda 600 adet anket formunda eksik ve hatalı olan 46 adet form araştırmacı tarafından çıkarılmış 554 adet form değerlendirmeye alınmıştır.

3.5. Toplanan Verilerin Analizi

Bu kısımda çalışmada toplanan verilerin SPSS v.23 paket programı kullanılarak ulaşılan istatistiksel analiz sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3.4. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Normallik Testi Sonuçları

	Madde Sayısı	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	35	-,289	-,545

Tablo 3.4'te çalışmaya ait ölçeğin çarpıklık ve basıklık değerleri verilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespiti için ilk olarak Kolmogorov-Smirnov analiz sonuçlarına bakılmış olup, analiz sonucunda verilerin normal dağılmadığı görülmüştür ($p < .05$). Ancak örneklem sayısının elliden büyük olması ve Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması durumunda verinin normal dağıldığı kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablo 4'e bakıldığında ölçeğin çarpıklık ve basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 arasında olup, normal dağılıma sahip olduğu kabul edilmiştir. Bu sonuca göre ikili gruplarda bağımsız gruplar t testi ve üç ve üzeri gruplarda ise tek yönlü varyans (ANOVA) analizleri kullanılmıştır.

4.BULGULAR veTARTIŞMA

4.1. Bulgular

Tablo 4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Ölçek Toplamı	Erkek	176	136,18	26,831	2,385	,017*
	Kız	378	130,62	24,915		

Not:*=p<0.05

Tablo 4.1’de cinsiyet değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının farklılaşma durumuna yönelik bağımsız gruplar t-testi sonucu görülmektedir. Bağımsız gruplar t-testi sonucuna göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [$t_{(554)}= 2,385$; $p<0.05$]. Ortaya çıkan anlamlı farklılığı erkek öğrencilerin yararına olduğu görülmektedir (Erkek ort.>Kızort.).

Tablo 4.2. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan OrtalamasınınYaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Ölçek Toplamı	(1) 13	35	141,88	23,426	11,631	,000*	1>4
	(2) 14	138	137,47	25,171			1>5
	(3) 15	152	138,29	25,537			2>4
	(4) 16	147	124,39	25,118			2>5
	(5) 17	82	123,15	22,017			3>4 3>5

Not:*=p<0.05

Tablo 4.2’de yaşdeğişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının ayrışma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları yer almaktadır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanındayışdeğişkenine göre anlamlı bir farklılık elde edilmiştir ($F_{(4-549)}=11,631$; $p<0.05$). Ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenlik durumuna göre Tukey ve Games-Howell testleri yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, 16 ve 17 yaşındaki öğrenciler ile diğer yaştaki öğrenciler arasında diğer yaştaki öğrenciler lehine anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle 13,14 ve 15 yaşında olan öğrenciler 16 ve 17 yaşında olan öğrencilere kıyasla daha yüksek bir tutuma sahiptir.

Tablo 4.3. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Ölçek Toplamı	(1) 9.Sınıf	150	138,29	25,189	15,726	,000*	1>3 2>3
	(2) 10.Sınıf	223	136,47	25,232			
	(3) 11.Sınıf	144	120,79	23,784			
	(4) 12.Sınıf	37	128,94	22,500			

Not:*= $p<0.05$

Tablo 4.3’de sınıf düzeyi değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanındasınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık elde edilmiştir ($F_{(3-550)}=15,726$; $p<0.05$). Ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenlik durumuna göre Tukey ve Games-Howell testleri yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, 9.sınıftaki öğrenciler ile 11.sınıftaki öğrenciler arasında 9.sınıftaki öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bir diğer sonuç, 10.sınıftaki öğrenciler ile 11.sınıftaki öğrenciler arasında

10.sınıftaki öğrencilerin lehine anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle 9. ve 10. Sınıflardaki öğrenciler 11.sınıftaki öğrencilere göre daha yüksek bir tutuma sahiptir.

Tablo 4.4. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Ölçek Toplamı	(1) Yok	10	133,90	35,391	,518	,763	
	(2) 1 Kardeş	73	132,83	26,905			
	(3) 2 Kardeş	119	134,56	22,295			
	(4) 3 Kardeş	130	131,35	26,003			
	(5) 4 Kardeş	103	133,70	27,712			
	(6) 5 Kardeş ve Üzeri	119	129,80	25,113			

Tablo 4.4’de kardeş sayısı değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanındakardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık elde edilememiştir ($F_{(5-548)}=,518$; $p>0.05$).

Tablo 4.5. Lisans Olma Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

	Lisans Olma Durumu	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Ölçek	Evet	133	135,53	23,996	1,624	,105
Toplamı	Hayır	421	131,39	26,095		

Tablo 4.5’de sporcu lisansı olma durumu değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının farklılaşma durumuna yönelik bağımsız gruplar t-testi sonucu görülmektedir. Bağımsız gruplar t-testi sonucuna göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanında sporcu lisansı olma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir [$t_{(554)} = 1,624$; $p > 0.05$].

Tablo 4.6. Okulda Spor Tesisi Bulunma Durumu Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Farklılaşma Durumuna İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

	Spor Tesisi Durumu	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Ölçek Toplamı	Evet	194	131,15	27,458	-,802	,423
	Hayır	360	133,05	24,629		

Tablo 4.6’da okulda spor tesisi bulunma durumu değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının farklılaşma durumuna yönelik bağımsız gruplar t-testi sonucu görülmektedir. Bağımsız gruplar t-testi sonucuna göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanında okulda spor tesisi bulunma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir [$t_{(554)} = -,802$; $p > 0.05$].

Tablo 4.7. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Ölçek Toplamı	(1) Okuryazar	147	133,97	23,498	1,427	,202	
	Değil						
	(2) Okuryazar	54	133,62	23,363			
	(3) İlkokul	154	130,92	27,669			
	(4) Ortaokul	80	128,92	23,817			
	(5) Lise	78	135,67	26,182			
	(6) Lisans	30	136,23	27,860			
	(7) Lisansüstü	11	117,09	33,682			

Tablo 4.7’de anne eğitim durumudeğişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanındaanne eğitim durumudeğişkenine göre anlamlı bir farklılık elde edilememiştir ($F_{(6-547)}=1,427$; $p>0.05$).

Tablo 4.8. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Ölçek Toplamı	(1) Okuryazar Değil	41	128,19	26,411	,606	,726	
	(2) Okuryazar	60	135,66	22,525			
	(3) İlkokul	155	132,18	24,037			
	(4) Ortaokul	140	130,97	24,732			
	(5) Lise	93	132,29	27,736			
	(6) Lisans	52	136,07	28,864			
	(7) Lisansüstü	13	134,15	36,762			

Tablo 4.8’de baba eğitim durumu değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanındababa eğitim durumudeğişkenine göre anlamlı bir farklılık elde edilememiştir ($F_{(6-547)}=,606$; $p>0.05$).

Tablo 4.9. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Puan Ortalamasının Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Yönelik Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

	Aile Gelir Durumu	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Farklılık
Ölçek Toplamı	(1) 0-1500 TL	199	132,27	25,495	1,929	,124	
	(2) 1501-3000 TL	162	132,14	24,233			
	(3) 3001-4500 TL	88	127,89	25,810			
	(4) 4501 TL ve Üzeri	105	136,75	27,517			

Tablo 4.9.’te aile gelir durumu değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin puan ortalamasının farklılaşma durumuna yönelik olarak yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanında aile gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık elde edilememiştir ($F_{(3-550)}=1,929$; $p>0.05$).

4.2. Tartışma

İğdır evreninde yaptığımız çalışmada “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanında cinsiyetteki değişkenin durumuna bakıldığında anlamsal farkın erkek öğrenciler lehine olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalar bizi destekler nitelikte olup literatüre baktığımızda benzer çalışmanın ortaokul öğrencilerine yönelik yapıldığı ve erkekler lehine anlamlı fark olduğu bulunmuştur (Cengiz vd., 2018). Hünük ve Demirhan (2003) yapmış oldukları çalışmada ilköğretim 8. sınıf ve lise 1. sınıf öğrencilerinin beden eğitim tutum puanları ortalaması erkek öğrenciler adına daha yüksek ve anlamlı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan başka bir çalışmada Yağcı, (2012) ortaöğretim öğrencilerine yönelik cinsiyet değişkenine göre erkek öğrencilerin beden eğitim tutumları yüksek çıkarak yine bizim çalışmamızı destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Literatüre baktığımızda benzer çalışmalarda, Cinsiyetlerine göre ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımlarının kızlarda ve erkeklerde yüksek olarak birbirine yakın bulunmuştur (Güllü vd., 2016a).

Sınıf düzeyi değişkeni durumuna göre ise “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçümünde farklılığın anlamlı olduğu elde edilmiş, 9. ve 10. Sınıflardaki öğrenciler 11.Sınıftaki öğrencilere kıyasla daha yüksek bir tutuma sahip olduğu görülmüştür. Orta öğretim 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinin 9. Sınıf öğrencilerine göre beden eğitimi ve spor dersine olan olumlu tutumları azalmaktadır (Kaya Sarıdede, 2018a). İlköğretimde okuyan erkeklerin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanında yüksek olduğu buna karşın kızlardaki tutum puanlarının 9. sınıf öğrencilerinde azaldığı görülmektedir. (Şişko ve Demirhan, 2002). Çalışmamızın aksine lisede öğrenim gören öğrencilerin sınıf düzeyleri yükseldikçe 10 ve 12’inci sınıflarda beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum puanlarında artış tespiti yapılmıştır. (Akıncı vd., 2020b). Çalışmamızla farklılık gösteren bu durum çalışma evrenlerinin değişik bölgelerde olmasından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

40

beden eğitim dersine karşı tutum düzeyleri yönünden bir farkın olmadığı görülmüştür (Kaya Sarıdede, 2018b).

Sporcu lisansı olma durumu değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum'a yönelik anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Yapılan literatür taramasında, spora aktif olarak katılıma bakıldığında sporcu lisansı olan öğrenciler lehine anlamlı fark olduğu, cinsiyet açısından bakıldığında erkek öğrenciler lehine anlamlı istatistiksel fark olmuştur (Kangalgil vd.,2006b). Okul dışında lisanslı olarak bir kulüpte spor yapanların beden eğitimi dersine yönelik yüksek düzeyde olumlu tutum gösterdiği vurgulanmıştır(Kılıç, 2015a). Lisanslı spor yapanların beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının olumlu yönde fark olduğu görülmüştür (Duman vd., 2020).Yapmış olduğumuz çalışma diğer çalışmalardan farklı olması, Iğdır evrenindeki kültürel ve sosyal farklılığın yanı sıra beden eğitimi ders öğretmenlerinin lisanslı veya lisanssız öğrencileri etkin olarak derse katılmalarını sağlamalarından dolayı anlamlı bir farklılık olmadığı düşünülmektedir.

Okulda spor tesisi bulunma değişken durumu bakıldığında “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum”a yönelik anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Literatürü taradığımızda, spor salonunun okullarda olup olmamasına göre istatistiksel yönden anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir (Taşdemir vd., 2021). Okullardaki öğrencilerin spor tesisi ve malzeme olanakları arttıkça beden eğitimi dersine yönelik olan tutumlarında anlamlı düzeyde artış olduğu görülmüştür (Keskin, 2015). Ortaöğretim okullarında spor salonu olan öğrencilerin spor salonu olmayan öğrencilere göre beden eğitimi ve spor dersi tutum puanları yüksek düzeydedir (Kurt Durdabak, 2019). Görülüyor ki yapılan çalışmalar bizim çalışmamızdan farklılık arz etmektedir. Bunun sebebi Iğdır evreninde ankete katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan ilgilerinin yüksek düzeyde olması, spor salonu olup olmamasını sorun etmediklerini gösteriyor olabilir.

Anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” a yönelik anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilememiştir. Literatüre baktığımızda bizi destekler nitelikte çalışmalar olduğu görülüyor. Annenin eğitimine ilişkin tutum algılarına bakıldığında anne eğitim durumu değişkeninde anlamlı bir farklılığa ulaşılmıyor (Kılıç, 2015b). Kişilerin annelerinin ve babalarının almış oldukları

eğitim düzeylerinin farklı olmasına karşın spora yönelik tutumlarının benzerlik içinde olduğu söylenebilir (Hazar vd., 2021). Anne eğitim düzeyine bakıldığında araştırmaya katılım gösteren öğrencilerde beden eğitimi dersine ait tutumlarında anlamlı farklılığın olmadığı, baba eğitim durumuna bakıldığında anlamlı bir farklılık olduğu tespiti yapılmıştır (Atik, 2020a).

Aile gelir durumu değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutuma yönelik anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Yapılan araştırmalarda literatüre bakıldığında çalışmamızın aksine, gelir düzeyine göre beden eğitim tutum düzeyinde anlamlı farklılık tespiti edilmiş, ailelerin geliri seviyesi düşük olan öğrencilerin diğer öğrencilere nispetle beden eğitimi dersine olan tutumlarının daha yüksek olduğu tespiti yapılmıştır (Atik, 2020b). Çalışmamızı destekler nitelikteki olan çalışma, ortaöğretim öğrencilerinin aile gelir düzeyine göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum farklılıklarının anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur (Güllü, 2007). Ailelerin ekonomik gelir seviyesine göre bakıldığında öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında anlamlı fark olmadığı tespiti yapılmıştır (Ciminli, 2017). Yapılan çalışmaların farklı sosyal ve ekonomik çevrelerde yapıldığından elde edilen verilerin değişiklik göstermesinin nedeni olarak düşünülebilir.

5. SONUÇ VEÖNERİLER

Sonuçlar

Bu çalışmamızın amacı, Iğdır ili merkezindeki liselerde beden eğitimi ve spor dersi gören öğrencilerin bu derse ilişkin tutumlarının araştırılmasıdır. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında etkili olan demografik faktörlerin spora olan yaklaşımlarını, cinsiyet, yaş, spor lisansı durumları, okulda spor tesisi durumu, anne ve baba eğitim durumları, aile gelir durumu, kardeş sayısı gibi durumların beden eğitimi dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

Orta öğretim öğrencilerinden anketimize 600 öğrenci katılmış 46 öğrencinin anket verileri eksik ve hatalı olduğundan 554 öğrencinin anket verileri değerlendirmeye alınmıştır. Anket olarak Mehmet Güllü ve Mehmet Güçlü'nün geliştirdiği Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Veri analizlerinde SPSS v.23 programı kullanılarak yapılan istatistiksel analiz sonuçları verilmiştir. İstatistiksel analizlerde bağımsız gruplar t testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı.923 olarak ölçülmüş ve yüksek düzeyde bir güvenilirliğe sahip olduğu anlaşılmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda Bağımsız gruplar t-testi sonucuna göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiş bu anlamlı farkın erkek öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir.

Yaş değişkeni tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçeğinin toplam puanında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık elde edilmiş olup, 13,14 ve 15 yaşındaki öğrenciler 16 ve 17 yaşındaki öğrencilere göre daha yüksek bir tutuma sahiptir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre ise “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” ölçümünde anlamlı bir farklılık elde edilmiş, 9. ve 10. Sınıflardaki öğrenciler 11.sınıftaki öğrencilere göre daha yüksek bir tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kardeş sayısı değişkeni durumunda ise “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” a yönelik anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Sporcu lisansı olma durumu değişkeninde “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” a yönelik anlamlı bir farklılığın olmadığı tespiti yapılmıştır.

Okulda spor tesisi bulunma durumu değişkenine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” a yönelik anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Anne eğitim durumu değişkeni göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” a yönelik anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Baba eğitim durumu değişkeni göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” a yönelik anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Aile gelir durumu değişkenlerine göre “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum” a yönelik anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Öneriler

- Kız öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyini yükseltmek için okullarda özellikle kız öğrencilerin daha çok sınıflar arası müsabakalara katılımlarının sağlanarak başarı gösteren öğrencilere kupa ve madalya verilerek öğrenciler için teşvik edici olması hem öz güvenlerini hem de beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerini arttırabilir.
- Okullarda rehberlik araştırma hizmetlerini de işin içine katarak öğrenci ve ailelerine seminerler düzenleyerek beden eğitimi ve spor derslerinin stresi aldığını öğrencilerin rahatlaması deşarj olması ve üzerlerindeki baskıyı azaltmak için ne kadar önemi olduğunun önemi anlatılabilir.
- Ayrıca beden eğitimi ve spor derslerinde öğrencilere daha rahat hareket etme imkanı sağlanmalı, kendilerini ifade etme becerilerinin geliştirilmesi yoluna gidilmeli, öğrenci merkezliyeti ön plana alınarak olumlu tutum geliştirilebilir.
- Beden eğitimi öğretmenleri öğrencilere kızmadan bağırmanın hoşgörü ile yaklaşmalı, kalplerine, gönüllerine dokunmalı onları anlamalı ve sporun içine katmak için çaba sarf ederek sporu sevdirebilir.
- Obezitenin önüne geçmek için insanları ömür boyu spor yapmaya, en azından bir spor dalında süreklilik arz edecek şekilde spor yapmalarını alışkanlık haline

getirmek için, okul öncesi döneminden başlayarak tüm eğitim-öğretim boyunca sporu sevdirmeli ve etkin katılımlarını sağlayabiliriz.

- Bu çalışma sınırlı bir alanda olduğundan, daha uzun bir sürede daha kapsayıcı çalışmalar yapılabilir.
- Çalışmamızdan yola çıkarak daha sonraki çalışmalarda farklı ve ya aynı şehirdeki öğrenci guruplarına yönelik araştırmalarda karşılaştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açak, M. (2006). *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*. İstanbul: **Morpa Kültür Yayınları**.
- Akıncı, A. Y., Türkay, İ. K., Arısoy, A., & Deniz, C. (2020). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Isparta Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 53-62.
- Ağaoğlu, S. A., Taşmektepligil, Y., Aksoy, Y., Hazar, F. (2008). Yaz Spor Okullarına Katılan Gençlerin Yaş Gruplarına Göre Fiziksel ve Teknik Gelişimlerinin Analizi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 159-166.
- Akpınar, M. (2006). “*Öğrencilerin Fizik Dersine Yönelik Tutumlarının Fizik Dersi Akademik Başarısına Etkisi*”. (Yüksek Lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Anabilim Dalı Fizik Eğitimi Bilim Dalı. Ankara
- Akpınar,S.(n.d.)Hacı bektaş veli üniversitesi.*piskomotor gelişimÇocuklarda Motor uygunluk*.<https://sistem.nevsehir.edu.tr/bizdosyalar/da78c1a61e482fb467976413f65b49f0/Motor%20%C3%96zellikler%20ve%20Testleri.pdf>ErişimTarihi(10.03.2022
- Alparslan, S. (2008). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atık, G. (2020). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*(Kırıkkale ili örneği) (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Barlı, Ö.,(2010).Davranış Bilimleri ve Örgütlerde Davranış. Erzurum: **Afşar Matbaacılık, 4.bs.**
- Başer, S. A. (2009). *Öğretim niteliklerinin beden eğitimi dersi alan öğrencilerin bu derse karşı olan tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.

- Cengiz, Ö. , Kılıç, M. A. & Soylu, Y. (2018). Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 1 (2) ,141-149.
- Ciminli, V. (2017). *Spor lisesi öğrencilerinde bedensel/kinestetik zeka ile beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (İstanbul ili örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 33-41.
- Çelik, K., Karagün, E., & Ekiz, Z. (2018). Özel ve devlet okullarında okuyan lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching*, 7(3).
- Çelikten, M. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 207-237.
- Çetin, İ. (2011) *Hayatımızın Ve Davranışlarımızın Belirleyicisi Tutumlar*. [https://www.tavsiyedyorum.com /makale_9597.htm](https://www.tavsiyedyorum.com/makale_9597.htm) [Erişim Tarihi: 19.03.2022].
- Çetin, İ. (2012). *Tutum nedir? Tutumların özellikleri*. [https://www.tavsiyedyorum.com /makale_9597.htm](https://www.tavsiyedyorum.com/makale_9597.htm) [Erişim Tarihi: 19.03.2022].
- Demirhan, G., & Altay, F. İ. G. E. N. (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Demirhan G., (2003). Dünyada beden eğitimi öğretmeni yetiştirme, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 300: 13-22.
- Duman, S., Karagün, E., & Selvi, S. (2020). Anadolu Ve Spor Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 89-103.
- Erkuş, A., (2017). *Bilimsel Araştırma Süreci (5. basım)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Fidan, N. (2012). Okulda öğrenme ve öğretme (3. Baskı). *Ankara: Pegem Akademi*.
- Güllü, M. ve Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 138- 151

- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztaşyonar, Y., & Kaplan, B. (2016). Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Güllü, M. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Hazar, G. , Pepe, H. & Hazar, Z. (2021). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması . Düzce Üniversitesi *Spor Bilimleri Dergisi* , 1 (1) , 33-40 .
- Hâkimiyet-i milliye, (1924)*Hâkimiyet-i Milliye*: 26.08.1924
<https://www.atam.gov.tr/ataturkun-soylev-ve-demecleri/muallimler-birligi-kongresi-uyelerine>
- Hünük D.,Demirhan G. (2003). İlköğretim sekinci sınıf, lise birinci sınıf ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(4), 175 - 184.
- İnceoğlu, M. (2010).Tutum Algı iletişim. Beşinci baskı *Beyken Üniversitesi Yayınları*, No. 69 İstanbul.
- Kangalgil, M., Hünük, D., & Demirhan, G. (2006). İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumların Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (1), 49- 71.
- Kaya Sarıdede, Ş. (2018). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü),istanbul.
- Keskin, Ö. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi: Sakarya ili örneği* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).

- Kiliç, M. (2015). *Okul spor tesislerinin ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi derslerine karşı tutumlarına etkisinin incelenmesi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Kurt Durdabak, Ö. (2019). *Edirne ili merkez ilçesinde öğrenim gören ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının araştırılması* (Master's thesis, Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Küçük, V., & Harun, K. O. Ç. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9).
- Milli Eğitim Bakanlığı(MEB, 2018) Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı(9,10,11 ve 12 sınıflar).<http://mufredat.meb.gov.tr>
- Milli Eğitim Bakanlığı(MEB, 2018)Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesihttp://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_02/21173451_ort_oqrm_hdc_2018.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.T.K. ,1973)1739 SK. *Milli Eğitim Temel Kanunu*
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739-20140206.pdf>
- Orhan, R. (2019). Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite Ve Sporun Önemi . *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1) , 157-176 .
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/42808/504210>
- Özkalp ,Enver (ed).,(1997). Davranış Bilimlerine Giriş, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No. 173, *Açıköğretim Fakültesi Yayınları* No. 75, Eskişehir.
- Özkan, R. (2017). Eğitim bilimine giriş. *Ankara: Pegem Akademi*.
- Özyalvaç, N. T., (2010). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları İle Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Konya Anadolu Lisesi Örneği.
- Saçlı, f., bulca, y., demirhan, g., & kangalgil, m. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel nitelikleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4), 145-151.
- Sakallı, N. (2001). Sosyal Etkiler. Ankara: *İmge Kitabevi*.

- Sivrikaya, A. H., & Temiz, C. N.(2018) Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 1-8.
- Sunay, H. (2000). Sporda organizasyon. Ankara: **Gazi Kitabevi**.
- Sunay, Y. ve Sunay, H. (1996). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyi. *GaziBeden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, I, (4), s:35-53
- Şişko, M., & Demirhan, G. I. Y. A. S. E. T. T. İ. N. (2002). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23).
- Tamer, K. ve Pulur, A. (2001). Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri. Ankara: **Kozan Ofset Matbaası**.
- Taşdemir, N., Bayram, M., & Şam, C. T. (2021)Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Ağrı ili Hamur ilçesi örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4), 131-146.
- Tunçel, Z. (2006). *İşbirlikli öğrenmenin beden eğitimi başarısı, bilişsel süreçler ve sosyal davranışlar üzerindeki etkileri* (Doctoral dissertation, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü). İzmir.
- Türk Dil Kurumu. (1981) Eğitim Terimleri Sözlüğü. Ankara: **TDK Yayınları no: 393**. 2. baskı.
- Ünlü, H., Aydos, L. (2007). Öğretmen Görüşlerine Göre; Beden Eğitimi Derslerinde Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Tercih Ettikleri Öğretim Yöntemleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 71-81
- Yağcı, İ. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Afyonkarahisar ili örneği)* (Master's thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Yamaner, F. (2002). Beden Eğitimi ve Spor'a Giriş. Zonguldak: **Emek Matbaacılık ve Reklamcılık**
- Yetim AA, Göktaş Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 2004, 12 (2): 541-50.
- Yetim, A.A. (2006). Sosyoloji ve spor. İstanbul: **Morpa Kültür Yayınları**.

EK-4: Ölçek Demografik Özellikler

Değerli katılımcı!

Bu anket; Iğdır ilinde, “ *Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi* ” konulu yüksek lisans tezimde veri elde etmek için yapılmaktadır. Bilim etiği gereğince; vermiş olduğunuz tüm bilgiler gizli tutulacaktır. Ortaya çıkması hedeflenen sonucun güvenilir olabilmesi, sizlerin samimi cevaplarına bağlıdır. Bilime katkılarınızdan dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

Yüksek Lisans Öğrencisi
Yavuz KARADUMAN
Iğdır Üniversitesi

ÖLÇEK DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Cinsiyetiniz?	☐ Erkek ☐ Kadın
Yaşınız?	☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20
Kaçıncı sınıfta öğrenim görüyorsunuz?	Hazırlık()Lise 1 ()Lise 2 ()Lise 3 ()Lise 4 ()
Kardeş sayınız nedir? (siz dahil)	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ve üstü.
Sporcu lisansınız var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Okulunuzda spor tesisi var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Annenizin eğitim durumu nedir?	☐ Okur-Yazar Değil ☐ Okur-Yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
Babanızın eğitim durumu nedir?	☐ Okur-Yazar Değil ☐ Okur-Yazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
Ailenizin aylık geliri nedir?	☐ 0-1500 TL ☐ 1500-3000 TL ☐ 3000-4500 TL ☐ 4500 TL ve üstü.

EK-5: Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Aşağıda beden eğitimi dersi ile ilgili cümleler bulunmaktadır. Her cümlenin karşısında beş (5) cevap seçeneği vardır. Her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra cümledeki ifadeye ne düzeyde katılıyorsunuz, o cevap seçeneğini (X) işaretleyiniz. Cevap seçenekleri arasında doğru ya da yanlış cevap yoktur. Cevap verirken de sadece haftalık ders programınız dâhilindeki beden eğitimi derslerini göz önünde bulundurunuz. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakmayınız. Anketimize ad-soyadı ya da sizi belirtecek her hangi bir ibare yazmayınız.					
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Beden eğitimi derslerini sabırsızlıkla beklerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Beden eğitimi derslerinde kendimi zinde hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Beden eğitimi dersini gereksiz bir ders olarak görüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Beden eğitimi ders aktivitelerinde iyi duruş alışkanlığı kazanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Beden eğitimi derslerinde karşılaştığımız spor dallarının (voleybol, futbol vs.) saha ölçüleri, araç ve gereçleri ile ilgili bilgiler ilgimi çekiyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Beden eğitimi dersinde karşılaştığımız spor dalları ile ilgili temel becerileri (parmak pas, vs) öğrenmekten zevk alıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Beden eğitimi dersleri sayesinde sporun sağlığa ne kadar yararlı olduğunu anlıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Beden eğitimi derslerinde öğrendiğim becerileri okul dışı aktivitelerde de uyguluyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Beden eğitimi derslerinde temel sağlık kuralları ile ilgili bilgilerim artıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Beden eğitimi ders etkinlikleri az iletişim kurduğum sınıf arkadaşlarımla iletişimimizi artırıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Beden eğitimi ders etkinlikleri yakın olduğum arkadaşlarımla samimiyetimizi daha da güçlendiriyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Beden eğitimi ders aktiviteleri kendime güven duymamı sağlıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Beden eğitimi ders aktivitelerinde arkadaşlarımla dostça oynuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Beden eğitimi derslerinin, günlük hayatın düzenine ve kurallarına uymayı kolaylaştırdığını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. Beden eğitimi dersine katılmaktan zevk duyuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16. Beden eğitimi dersleri sınıf içi etkileşimimizi artırıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

17. Beden eğitimi dersinde bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18. Haftalık beden eğitimi ders saat sayısı daha fazla olmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19. Beden eğitimi derslerinde genellikle eşofmanlarımızı giyinip hiçbir şey yapmadan tekrar çıkartıyoruz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20. Beden eğitimi dersinde öğrendiğimiz bilgi, beceriler ve aktivitelerin ileriki hayatımızda hiç işimize yaramayacağını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21. Beden eğitimi ders aktiviteleri fiziksel gelişime katkı sağladığını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22. Beden eğitimi derslerinde rahatlayıp gevşiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23. Beden eğitimi dersleri sayesinde spor dallarını daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24. Beden eğitimi dersi yaramaz ve tembel öğrencilerin dersidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25. Beden eğitimi dersi okul programlarından çıkartılmalıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26. Beden eğitimi ders aktivitelerine katılmak istemiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27. Beden eğitimi dersleri sayesinde yeteneklerimin farkına varıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde sağlığımı daha iyi konuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29. Üniversiteye giriş sınav kaygısı varken beden eğitimi dersine katılmak beni rahatsız ediyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
30. Beden eğitimi derslerinde çoğunlukla gereksiz bilgi ve beceriler öğreniyoruz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
31. Beden eğitimi dersleri insanı okul dışında da egzersiz ve spor yapmaya teşvik ediyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
32. Beden eğitimi derslerinde sinir, kas ve eklem koordinasyonumuzu geliştirici hareketler yapıyoruz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
33. Beden eğitimi ders aktiviteleri sayesinde zararlı alışkanlıklardan uzak duruyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
34. Beden eğitimi ders etkinliklerine sadece yüksek not almak için katılıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
35. Beden eğitimi ders aktiviteleri öğrencileri okul kurallarını çiğnemeye teşvik ediyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)